DIALOGI VICTORIS TERTII ROMANI PONTIFICIS

Victor 3.>, Giovanni Battista Mari

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
19 B
17

DIALOGI

VICTORIS TERTII

ROMANI PONTIFICIS.

VICTORIS TERTII

ROMANI PONTIFICIS

Olim Deſiderij

ABBATIS CASINENSIS

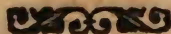
DIALOGI

EX VATICANA BIBLIOTHECA
DEPROMPTI

Hactenus inediti, pietate referti, & ad
Religioſam vitam accuratè con-
formandam accommodati,
notiſque illuſtrati.

STVDIO, ET OPERA

IOANNIS BAPTISTÆ
MARI ROMANI,
Collegiatæ Eccleſiæ S. Angeli in foro
Piſcium Canonici.

ROMÆ, Ex Typographia Franciſci Alberti Tani,
apud Michaelem Cortellinum. M. DC. LI.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISSIMO,
ET REVERENDISSIMO D.
D. DOMINICO
DE QVESADA,
Sacri Monasterij Casinensis
Abbati dignissimo, &c.

IOANNES BAPTISTA MARVS. F.

DIALOGOS Victoris Tertij Romani Pontificis, olim Desiderij Abbatis Casinensis, qui in lucem nunc exeunt, ne nomini tuo dicarem, muneris exilitas dissuadebat, nisi animum ea spe confirmassem, quod tibi

præ cæteris quodam præcipuo titulo deberetur. Cui enim potiùs Desiderij sanctissimi scripta conueniunt quàm tibi? qui in hoc eodem Casinensi Cœnobio cum laude præsides, in quo Archangelus Monachorũ dum viueret mirificè pastorali solicitudine, sanctitate, virtute, rerum vsu, gubernandique peritia, ac vigilantia insigni, etiam ipse præsidebat, virtutesque dein Religiosorũ eius prolixè in istis dialogis persequendo est veneratus. Porrò quæ de his scriptis adferri possent, fusè satis in ea, quæ ad Lectorem subijcitur epistola, cõmemoraui. Tuum igitur ista monumen-

ta

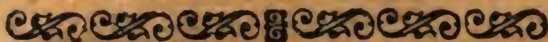
ta ambiunt patrocinium, tuam depoſcunt dexteram, dum religioſæ diſciplinæ Monaſterij huius, cuius non minori cum fructu, quàm laude, gubernacula tenes. Accipe interim hilari fronte hoc pignus non modò obſeruantiæ ac amoris in me tui, ſed & teſtimonium grauiſsimum antiquitatis miraculorum in hoc ſacro Cœnobio, aut, vt potiùs dicam, in Noetica arca factorum; & ſi quando curis grauioribus quid ſuperſit temporis, eorum te lectione vtiliter oblecta, tuiſque ſubditis, vt ex eiſdem fructus vberes percipiant, legendos trade. Vale.

Im-

Imprimatur,

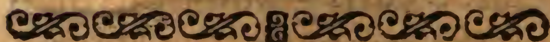
Si videbitur Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij Apostolici.

Ascanius Riualdus Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Vincentius Fanus Mag. & Socius Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatij Apost. Ordin. Prædicatorum.

LE-

LECTORI.

N tibi, Lector, Dialogi Victoris Tertij Romani Pontificis, tamdiù à multis expetiti, qui sub nomine Desiderij olim Abbatis Casinensis antequàm ad supremum omnis humanæ Maiestatis fastigium inuitus, ac diutius reluctans ascenderet, Longobardorum literis descripti in Vaticana Bibliotheca M.S. sign. nu. 1203. hactenus delitescebant, nunc primùm oculis tuis se offerunt. Continent enim miracula, quæ in Casinensi Cœnobio, & alibi, diuina operante virtute, gesta reperiuntur. De fide autem eorum, quæ vir sanctitate, compunctione timoris Dei plenus, iudicioque integerrimus

narrat,

narrat, quis audet ambigere? dum ad ſtabiliendam fidei rationem, nihil in eis commemoret, quod ipſe aut non ſpectarit, aut ab alijs fide bona relata non audierit: teſtatur id ipſe in ipſo Dialogorum limine dicens: Et vt omnem dubitationis ſcrupulum legentibus auferam, per ſingula quæque perſonas, à quibus mihi hæc ſunt relata, ſubnectam: melius eſſe reputans ex toto ſilere, quàm aliquod falſum, mendoſumuè narrare. *Hæc ſanctiſsimus Pontifex, vniuersè pro toto Dialogorum opere: ex quibus clariſsimè videre eſt, qua religione & quàm anxiè ſingulis ferè exemplis, ſuum aſsignet auctorem; SS. Gregorium Magnum pariter imitatus, qui miracula plura ac mortem Sanctorum hominũ dialogiſtico charactere, ſingulis etiam*

exem-

exemplis ſuum attribuendo auctorem, deſcripſit : Dominum omni tempore operatum fuiſſe & hactenus operari Euangelicæ auctoritatis voce cunctis manifeſtum eſt; Deus certè ſemper & vbique memoriam fecit mirabilium ſuorum , vt ait diuinus Pſaltes : & quid eſt *(rogat Ioannes Chryſoſtomus in Pſalm.* 110. *)* memoriam fecit mirabilium ſuorum ? nunquam, inquit, miracula facere intermiſit. Hoc enim eſt, fecit memoriam, non ceſſauit, non deſtitit per omnem generationem facere miracula, & per res admirabiles excitare craſſiores,&c. Multa autem videri poſſunt, & priuatim,& in domo, & in ciuitatibus fieri miracula : *Eximia illa Baſilij Seleucienſis vox eſt aduerſus incredulos potentiæ diuinæ æſtimatores, lib.* 2.

de

de Sancta Tecla: Donec namque erunt homines, simul miracula fontis instar abundabunt, semper scaturient, semper florebunt, semper salutifera omninò erunt. *In re notissima verbum non ampliùs addam. Nihil igitur scripsit Sanctissimus Pontifex, quod non sit vtile maximè Deo sacratis hominibus, & euangelicæ perfectionis candidatis, ad mundi contemptum, ad morum simplicitatem, ad excitandam piam deuotionem, ad alendam obseruantiam, Ascetisque saluberrima deindè præbens amuleta. Ad hos Dialogos, si attentus fueris, Lector, anxietatem à te quidem depellent, cordi tuo inserent incredibilem voluptatem, sublata malitia, radices virtutum affigent animæ tuæ, & tandiù latuisse deindè dolebis. Citantur ab Ostien. in Chron. Casin. à*

Pe-

Petro Diacono de viris illuſt. Caſin. & à Cardinali Baronio in ſuis Annal. & ab alijs, ſuntque apud omnes in pretio & fructu, vt ob id meritò è tenebris erutos cum tineis & blattis iam conflictantes, incredibili rei literariæ damno, tibi quàm primùm hos ſaltem tres Libros Dialogorum bono publico proferendos cenſerem; ne fatorum liuore etiam iſti perirent, dum in his, ſe quartum adhuc Librum ſcribere, legatur, vt propterea perdifficile ſit iudicare, an iniuria temporum deperditus, aut non abſolutus, & adumbratus tantùm remanſerit; certum enim eſt, quod in Autographo Vaticanæ Biblioth. finis tertij Libri, totuſque etiam quartus deſideratur. Reminiſcere interim, benigne Lector, quod non ſolùm commune bonum quærunt, qui proprijs ſcriptis in lucem edendis aliorum

vti-

vtilitati consulunt; verùm etiam illi, qui veterum scripta, quæ in obscuro latent, & à tineis, ipsaque vetustate ferè absumpta, primum in lucem & publicum proferunt. Fruere igitur feliciter & vale.

VITA

VITA
BEATISSIMI VICTORIS
PAPÆ TERTII,
Ex diuersis Scriptoribus breuiter desumpta.

ICTOR Papa Tertius huius nominis, in seculo Dauferius, deinde Monachus Desiderius vocatus, Samius Beneuentani Principis vnica proles, originem trahens ex familia Epiphania, natus in anno Domini ferè 1027. à primis annis amores suos, ac delicias in cœlo collocans in Eremum clam secedit, vt claustri potiùs frugalitatem

tatem ac continentiam, quàm parentum blandicias, aulæque lenocinia ſectaretur. Vnde Romani Pontificis opera inter Caſinates admiſſus eſt, & á Siconulfo Monacho religioſo habitu donatur; nil aliud in votis habens, quã latere & neſciri; quapropter non multo poſt, ſcilicet anno 1056. ætatis ſuæ 30. Abbas Caſinenſis effectus, quique deinde à Romano Pontifice in procurandis magni momenti negotijs ſolertiſsimus inuentus Apoſtolicæ Sedis Apocriſarius ad Michaelem Imperatorem cognomento Stratioticum mittitur, tantæ enim apud Romanum Pontificem Deſiderius auctoritatis erat, vt in quibus vellet Eccleſijs, ſiue Monaſterijs ſuo paſtore viduatis, iure ſuo

poſſet

possset vel Episcopos vel Abbates substituere; sic testatur Leo Ost. deinde è Legatione Constantinopolitana regressus, denuò administrationẽ Cœnobij capessit, ingenti lætitia summaque gratulatione omnium exceptus. Interim libros plurimos scribendos curat, oppida aliquot & castella ad Monasterij tutelam condere facit: templum pro Cœnobij dignitate iterum erigere decernit, & Constantinopolim ad locandos artifices ac peritos in arte musiua homines destinat, vt absidam atque vestibulum maioris Ecclesiæ Basilicæ Cœnobij Casinensis musiuo opere ornent, ac pauimentum totius Ecclesiæ diuersorum lapidum varietate cõsternant: quoniam artium ista-

rum ingenium à quingentis, & vltra iam annis magiſtra Latinitas intermiſerat, ſtudio Deſiderij inſpirante, & cooperante Deo noſtro (vt teſtatur Leo Oſtienſ.) hoc tempore recuperare promeruit: ne ſane id vltra Italiæ deperiret, ſtuduit vir totius prudentiæ pleroſque de Monaſterij pueris, diligenter ijſdem artibus erudiri. Non autem de his tantùm, ſed de omnibus artificijs, quęcunque ex auro vel argento, ære, ferro, vitro, ebore, ligno, gypſo, vel lapide patrari poſſunt, ſtudioſiſsimos prorſus artifices de ſuis ſibi parauit. His autem peractis, Deſiderius à Nicolao Papa Secundo anno 1059. inter Cardinales titulo Sanctæ Cæciliæ interim cooptatur, eique per omnem Cam-

pa-

paniam, Principatum, Calabriam, vices ſuas pro reformandis Sancti Benedicti Ordinis Monaſterijs amplisſima cum poteſtate committit. Extincto apud Salernum Gregorio Septimo anno 1085. Deſiderius omnium conſenſu Chriſtianæ Reipublicæ præficitur, quo ille accepto nuntio tanquam repentinæ calamitatis inopinato caſu perculſus, nunquam perſuaderi potuit, vt electioni aſſentiretur, & res Pontificia in præſens refrixit, id enim non niſi ab excellentisſima virtute proficiſcebatur. Cum verò iterum aliquot poſt menſes coacto Patrum conuentu ad ſuffragia ventum eſſet, iterum in Deſideriũ vniuerſi conſenſere, nomenque Victoris Tertij indicunt: ve-

rum ne ità quidem res processit, nam Victor quatriduo post Roma digrediens, vbi Tarracinam ex itinere attigit, disertè contestatus, se Pontificem esse nolle, & depositis sacris insignibus Casinum ad suos remigrauit: demū Cleri, ac Principum importunis precibus victus Pontificatum admittit anno Domini 1086. nono Kal. Iunij in Pentecoste (deliberatum enim erat ac constitutum, neminem alium, ipso quidem superstite ac viuo, ad illud dignitatis culmen euehere) qui minimè posteà consecrari passus est vsque ad XIII. Kal. Aprilis, die Dominico in ramis Palmarum in Diaconia Sanctæ Luciæ ad Septisolium anno 1087. quo tempore Henrici Quarti opera veneno

no

no in calicem infuſo, dum rem diuinam faciebat in Monaſterio Caſinenſi ad Cœlum euolauit, anno ætatis ſuæ 60. circiter, XVI. Kal. Octobris. Cum præfuiſſet Caſinenſi Cœnobio annos 29. dies XVI. In ſede verò Apoſtolica ab ipſo ſuæ electionis exordio annum vnum, à conſecratione menſes quatuor dies ſeptem.

Multa dum vixit ſcripſiſſe fertur, inter quæ tantummodò extant de miraculis à Sancto Benedicto alijſuè Monachis in Caſinenſi Cœnobio, & alibi geſtis dialogiſtico charactere conſcriptis. Vitam & res geſtas Victoris diligentiſſimè ſcripſit Leo Oſt. in Chron. Caſin. lib. 3.

Quædam quæ ad vitam, laudemque Victoris Papæ Tertij pertinent, ex grauibus Scriptoribus excerpta.

Ex Martyrologio Monastico Benedictino, sub die 16. *Septembris*.

IN Monasterio Casinensi obitus Beati Victoris Papæ Tertij sanctitate vitæ, & miraculorum gloria clarissimi.

Petrus Diaconus lib. m. s. de viris illustribus Casinen. cap. 18.

VIctor & ipse Apostolicæ Sedis Pōtifex Casinensis Abbas, compunctione timoris Dei plenus, castitate singularis, professione & opere Monachus, in nuptijs sponsam suam relinquens, Eremum petijt, ibique sanctæ religionis habitum sumpsit: cuius fugam rabido furore insequentes Parentes, eum repertum veste monastica exuunt, mili-

tari-

taribusque illum tegminibus induentes, ad eius genitricis domum Sanniũ vsque deducunt. Inde igitur nacta quadam hora aufugiens, Sanctæ Trinitatis Cœnobium petijt. Inde igitur Magellæ Eremum, ac dein Montem Casinum adueniens, monasticam vnctus consecrationem accepit: factus deinde Abbas totum Casinum Cœnobium renouauit. De miraculis præterea, quæ à B. Benedicto, & à Monachis Casinensibus gesta sunt vnà cum Alberico Diacono libros edidit quatuor. Cantum etiam B. Mauri composuit, in quibus qui vult artis Grammaticæ tramitem, & monochordi sonori Magade reperiet notas: factus dehinc Sedis Apostolicæ Pontifex scripsit ad Philippum Regem Francorum, ad Vgonem Cluniensem Abbatem quamplures epistolas. Claruit autem temporibus Imperatorum Michaelis Constantini, Alexij, atque Henrici, sepultus verò est in absida Capituli Casinensis.

Legendum puto Theophilo.

San-

Sanctus Petrus Damiani lib. primo epistolarum epistola 9.

ECce Desiderius religiosus Casinensis Monasterij Abbas accedit, qui nimirum sicut Beato Danieli cognatione iungitur nominis, sic eum ab illo non separat assertio veritatis.

Idem lib. 2. epistolarum epistola 15.

DOmno Desiderio Archangelo Monachorũ ac cæteris Sanctis Fratribus Petrus peccator Monachus deuotissimi famulatus obsequium.

Cum in meo pectore tuæ charitatis ardor inextinguibilis ferueat, meque circa tui memoriam tepescere non permittat, &c.

Baronius tom. 11. ad ann. 1049. n. 27.

DEsiderius Abb. Casinensis & Cardinalis Sanctæ Cæciliæ, qui creatus posteà Romanus Pontifex, Victor Tertius dictus est. Scripsit enim exemplo

plo Sanċti Gregorij Papæ quatuor libros Dialogorum, quos habet Vaticana Bibliotheca.

Idem ad ann. 1063. *num.* 51.

AT hiſtoria hæc maiorem adhuc ſibi vendicat auċtoritatẽ ex teſtificatione Deſiderij Abbatis Caſinenſis Cardinalis tituli Sanċtæ Cæciliæ, qui & Viċtor Tertius eius nominis eſt appellatus Papa. Ipſe enim in lib. 3. Dialogorum totam hanc texit hiſtoriã, &c.

Idem ann. 1085. *num.* 18.

DEſiderius enim præter id, quod Romanæ tunc Eccleſiæ Preſbyter Cardinalis eſſet, & prudentia ſumma, & religione præcipua, & ſingulari Principum beneuolentia, amicitiaque, pollebat, &c.

Antonius Poſſeuinus in Apparatu ſacro.

DEſiderius antea Dauſerius vocatus è nobili Principum Beneuentanorum ſanguine ortus, & ex Monacho

San-

Sanctæ Trinitatis Cauensis, primò præpositus, deinceps autem omnium Monachorum votis die sancto Paschæ 13. Kal. Maij anno 1058. Abbas 37. Casinensis electus anno sequenti pridie nonas Martij Auximi in Piceno à Nicolao Papa II. Cardinalis tituli S. Cæciliæ creatus, ipsis Nonis Dominica proxima Abbas Casinensis consecratus est: Præfuit annis 29. mens. 4. diebus 27. Demùm mortuo Gregorio Papa VII. inuitus, ac renitens, die 9. Kal. Iunij an. 1086. Pontifex Maximus renunciatus, ac Victor III. acclamatus, consecrari minimè passus est vsque ad 12. Kal. Aprilis sequentis anni. Sedit in Apostolica Sede à die creationis ann. vnum, menses 3. dies 4. à consecratione verò menses 5. dies 27. Obijt in Monasterio Casinensi 16. die Septembris ann. 1087.

Multa dum vixit scripsisse fertur, inter quæ tantummodò feruntur quæ extant de miraculis à Sancto Benedicto, & alijs Monachis in Monasterio Casinensi ope diuina factis, lib. 4. & Cantus quidam de S. Mauro.

Ex

Ex Commentarijs Constantini Caietani in Gelasij Secundi Papæ vitam.

DEnique hanc ipsam Gelasij eiusdē sanctitatem etiam post mortem celebrem fuisse, grauissimum illud ostendit monumentum, quod in Oratorio Sancti Nicolai Episcopi (in quo Lateranenses nunc celebrant Pœnitentiarij) intra septa quondam, nunc diruti, Apostolici Patriarchij, etiamnum visitur. Ibi enim ad altare inter alios Pontifices sanctitate claros, & sanctitatis aureola in capite redimitos, Gelasius idem ponitur, & sanctus nuncupatur. A dexteris enim illius altaris, quod in Oratorio vnicum est, conspiciuntur S. Gregorius, S. Alexander II. S. Gregorius VII. S. Victor III. A sinistris verò S. Leo, S. Vrbanus II. S. Paschalis II. S. Gelasius II. &c.

Ex P. D. Marco Scipione Benedictino in Elogijs Abb. Casin. in Desiderio.

EXtant eius ingenij ac religionis specimen tres Dialogorum libri, quos Gre-

Gregorium Magnum imitatus de probatissimis sui Cœnobij viris, ac miraculis perscripsit, minus elaborata oratione illos quidem, suaui tamen stylo & vt ea ferebant tempora, non vulgari.

Ex Abb. Vghello tom. 3. Ital. Sac. in Episc. Florent.

SEd omnium diligentiam superauit Desiderius Abbas montis Casini, qui postea Victor Tertius fuit Pontifex Max. in lib. 3. suorum Dialogorum m. s, &c.

Ex Codice m. s. Bibliothecæ eruditissimi viri Marci Rucoli Iurisconsulti Clarissimi, literarum ac literatorum fautoris, & Mecœnatis eximij.

VIctor Papa Tertius, anteà Desiderius, Beneuentanus, Abbas Casinensis, à nonnullis inter Martyres adscribitur, Imperatoris, & Pseudopapæ insidijs, veneno, dum sacra faceret, in calice dato extinctus anno 1087.

Musi-

Musices, & Medicæ artis peritissimus fuit. Scripsit Dialogorum libros, qui extant m. ss. in Vaticana Bibliotheca sub hoc titulo. De miraculis à Sancto Benedicto, alijsue Monachis in Monasterio Casinensi ope diuina factis: scripsit etiam epistolas ad diuersos, sed hactenus ignotas.

Auctoritatem prætereà Leonis Ostiensis in Chron. Casin. hoc loco afferre ideò distuli quia eius Chronicon facilè quilibet consulere poterit. Multa enim ille lib. 3. scribit de sanctitate, doctrina, ac rebus gestis Desiderij. Consule etiam præcipuè Camillum Peregrinum in historia Principum Langobardorum in serie Abb. Casinen. in Desiderio. Et Arnoldum VVion in libro ligni vitæ, Ciacconium & Platinam in Victore Tertio, aliosque, &c.

S.Gre-

S. GREGORIVS PAPA
Lib.2. Homil. XXIX.

Charitatis atque pietatis miracula amate: quæ tanto ſecuriora ſunt, quanto & occultiora: Et de quibus apud Dominum eo maior fit retributio, quo apud homines minor eſt gloria.

VICTORIS TERTII ROMANI PONTIFICIS,

Olim Desiderij

ABBATIS CASINENSIS

DIALOGI.

LIBER PRIMVS,

In quo agitur de miraculis à S. Benedicto, alijsuè Monachis in Monasterio Casinensi, ope diuina factis.

VIA, donante Deo, miracula, quæ ipse ad laudem sui nominis in hoc Casinensi Cœnobio fieri voluit, quæuè nostra memoria facta sunt, vel à senioribus nostris relata cognoui, scribere disposui, licet omnia nequeam stylo comprehendere: tùm quia plura exciderunt memoria: tum quia occupatus regimine, vel ea quæ scribo, discutere ipse non possum, pau-

ca tamen de pluribus ad ædificationem audientium mandare curabo memoriæ. Nam si omnia quæ vel ipse vidi, vel quæ mihi relata fuere, per ordinem referre velim, dies me, vt æstimo, ante, quam sermo, deficeret. Et hæc non tàm fretus ingenio, quam quia res omissa videbatur, scribere sum aggressus: metuens, ne sicut hactenus, ita etiam amodò scriptorum negligentia derelicta, à memoria elapsa, obliuioni traderentur. Insuper etiam rogatus à Fratribus, & præcipuè à te, Frater Theophile Leuita charissime, vt cuncta vel audita, vel visa memoratu digna, tuis tuorumque auribus studiosè fidelitèrque referre deberem, rusticano licet stylo, tam deuotæ, atque sedulæ studui parere petitioni: omnipotentem Dominum deprecans, vt qui seruis suis gratiam tribuit ad virtutes & mirabilia facienda, mihi quoque sermonem non deneget, quatenus ea dignè ac fideliter ad multorum profectum valeam enarrare.

Theophilus: Ego quidem non solum

ea

ea quæ in hoc Casinensi Cœnobio miracula, Domino largiente, patrata sunt, nosse desidero: verum etiam ea, quæ in alijs partibus, his vicinis temporibus Christus Dominus per seruos suos dignatus est operari, si quæ nosti, mihi hæc audire sitienti, te quæso, narrare ne pigeat. Et hæc idcirco te maximè scribere rogo, quia plerosque magis virtutum exemplis, quàm exhortationum verbis ad exercitium boni operis, ac ad amorem patriæ cœlestis accendendos esse non dubito.

Desiderius: Primum quidem voluntati tuæ fauens, ea, quæ in hoc nostro Cœnobio facta sunt, duobus cōprehendam libellis: dein cætera, quæ ex alijs partibus vel audisse, vel vidisse me contigerit, alijs duobus libellis concludere, comite vita, studebo. Et vt omnem dubitationis scrupulum legentibus auferam, per singula quæque personas, à quibus mihi hæc sunt relata, subnectam: melius esse reputans ex toto silere, quā aliquid falsum mendosumuè narrare.

Theophilus: Cum Scriptura dicat: Sap. 1. c. 11. *Os, quod mentitur, occidit animam*; quare B. Paulus vnà cum Sila carceris custodiæ mancipatus, Romanum se esse asseruit, cum non Romanum, sed Iudæum fuisse luce clarius constet?

Desiderius: Absit hoc à fideliũ cordibus, vt veritatis Prædicator, Doctorque Gentium, mendaciũ in aliquo incurrisse credatur. Beatissimus enim Paulus & Romanus erat, & Romanus non erat: Romanus nõ erat, quia ex Romana vrbe oriundus non fuerat: *A* Romanus verò erat, quia omnis Iudaica plebs, vt vniuersus pene Orbis, sub Romani tunc temporis Imperij ditione degebat. Vel etiam propterea, quia Romanus, excelsus interpretatur, congruentissimè, iustissimèque se Romanum potuit appellare, quia se excelsum esse nullatenus hæsitabat, sicut ipse dicit: Phil. 3. *Nostra autem conuersatio in cælis est.*

A *Fuit hereditario iure S. Paulus ciuis Romanus, & hoc modo natus, non quia*

in

in ipsa Vrbe, sed quia patre ciue Romano: natus enim erat Tarsi, quæ Ciliciæ metropolis erat, & ius municipale à Romanis fuerat consecuta, ità vt Tarsenses censerentur ciues Romani, & ciuium Romanorum priuilegijs fruerentur. Vide Lorin. in Acta Apost. cap. 22. vers. 28.

Theophilus: Fateor, valde mihi sunt grata quæ dicis, sed ea quæso, quæ promiseras, narrare iam incipe.

Desiderius: Res valde est noua, quam narro, & seniorum nostrorum assertione roborata, de Reuerendissimo viro [A] Apollinare, Abbate scilicet nostri Monasterij, cui, Deo fautore, licet indignus deseruio: cuius sanctitas, benignitas, largitas, omnibus penè in hac prouincia commorantibus lucidissimè patuit. Qui dum quadam die, necessitate cogente, prædia requireret Monasterij, venit ad fluuium [B] Lirim: cumque nauis deesset, qua fluuium transire posset, plenus fide, signaculo sanctæ Crucis se muniens, accessit ad oram flu-

minis, atque vt erat indutus vestibus, calciatus pedibus, fluuium est ingressus, & ita C sicco vestigio ad alteram ripam peruenit, vt nec calceamenta quidem ipsius madefacta viderentur. Animaduerte precor, quantæ sanctitatis, quantæque religionis, ac meriti apud omnipotentem Deum iste vir extitit, cui adhuc pondere grauato corporis concessum est elementum super liquidum, ac si super aridam ambulare: vt videlicet Apostolorum principi similis hoc in facto habeatur, cum desuper vndas iubente Domino sicco vestigio gradiebatur.

A *Creatur Apollinaris Abbas Casin. anno Domini 817. & in Martyrol. Benedictino titulo sanctitatis decoratur sub die 5. Kal. Decembris: cuius gesta luculenter descripsit Petrus Diac. lib. m. s. de ortu, & vita Iustorum Casin. cap. 26. Vide etiam Leonem Ost. in Chron. lib. 1. cap. 18.*

B *Liris, qui & Garilianus, fluuius Campaniæ præcipuus, eam à Latio distinguens,*

cu-

cuius fontes in Apennino monte suprà Soram ciuitatem monstrantur.

c *Sic etiam super aquas fluminis, quod Yla dicitur, gradiuntur præcisa capita gestantes Sanctus Frontosius & socij Martt. Et S. Hyacinthus Ord. Præd expanso super vndas pallio sicco vestigio ambulauit, sociosque secum traducens. Nazarium, & Celsum super vndas etiam ambulasse, cum in mare proiecti essent, refert Marulus lib. 3. cap. 3. Gloriosa Charitine anno 308. lapide collo eius alligato demersa in profundum maris, & per aquas tanquam per terram solidam incedens ad littus peruenit, Sur. 5. Octobris. Quirinus Martyr, Prudentio, & Eusebio in Chron. auctoribus, anno 314. alligatus ad saxum, demersusque in flumen enatauit; & placidè super aquas ambulauit, sustinentibus saxum ferentibusque vndis. Sub pedibus Bessarionis Abbatis aqua solidata legitur in vit. Patr. lib. 6. libel. 2. n. 2. Et B. quoque Oringa siue Christiana virgo in Etruria fugit per fluuium siccis pedibus, ne nubere cogatur.*

Theophilus: Animaduerto vtique & vehementer admiror, cũ in noſtris temporibus (in quibus iuxta Prophetæ vaticinium, *defecit Sanctus, diminutæ ſunt*
Pſ. 13. *veritates à filijs hominum, non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum*) omnipotens Deus talia dignatus eſt operari.

Deſiderius: Si illud, chariſſime Frater; attendas, quod Dominus diſcipulis
Matth 28. ſuis promittere eſt dignatus: *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi*, lætari potius, quàm mirari poteris.

Theophilus: Et lætor quidem, & vehementer exulto: ſed prorſus precor; inchoata proſequere.

Deſiderius: Eo quoque tempore, quo gens A Agarenorum deuecta claſſe, latè deuaſtauere Italiam, qualiter omnipotens Deus hoc de manibus illorum liberauerit Monaſterium, non duxi dignum ſilentio præterire. Cum igitur omnia circumcirca igne, ferroque conſumpſiſſent, Eccleſias etiam ſanctiſſimorum

Petri

Petri & Pauli adeuntes deprædati ſunt. Dein Appiæ carpentes iter, Fundanam aggreſſi vrbem igne eam cremarunt, cunctique in ea commorantes ab eis vel occiſi, vel capti ſunt. Indeque digreſſi, in vicinia noſtri Monaſterij, trans Lirim fluuium applicantes, quia nox iam imminebat terris, caſtra poſuerunt, vt facto mane omne Monaſterium funditus diruerent, vel quidquid ibi inuenire poſſent, in prædam abducerent: & vt ſunt nimis ſitientes ſanguinem, omnes, quos illic reperiſſent fratres, gladio iugularent. Cumque hoc tàm horrendum, tàm immane, tamque formidandum periculum eſſet in Monaſterio nunciatum, omnes fratres nimio pauore perculſi, terræ conſternati ſunt, diuinam maieſtatem obnixè precantes, vt illorum animas benignè recipere dignaretur, quarum corpora tàm ſubitæ, tàm formidandæ morti, peccatis exigentibus, tradere decreuiſſet: non enim amplius in hoc mundo ſe victuros credebant, qui tam proximæ mortis gladium

dium ſibi imminere cernebant. Igitur cum per totam noctem aſperſi capita cinere, vigilijs, & orationibus eſſent intenti, Reuerendiſſimus vir Apollinaris Abbas, cuius ſuperius mentionem feci, B Baſſatium Abbatem, religioſum ſcilicet virum, per viſionem allocutus eſt dicens: Nolite timere, ne mœſtum geratis animum, non enim in hoc tempore ab Agarenis capiemini, nec aliquid damni diuina protegente dextera vobis inferre poterunt: ſed quantocyus reuertentes ſuos adire tentabunt fines: vos autem deinceps ſecuri, ac illæſi manebitis: quia Sanctiſſimus Pater Benedictus veſtram ab omnipotente Domino ſalutem obtinuit: ipſe enim venit ad adiuuandum vos, noſque omnes cum eo ſimul. Igitur venerabilis vir Baſſatius Abbas expergefactus ſomno, conuocatis in vnum fratribus, retulit quæ vidiſſet, quæque ſibi reuelata fuiſſent: & vt inſtanter omnipotentem Dominum deprecarentur, admonuit. At illi certi de diuina miſericordia alacres effecti

lau-

laudantes ac benedicentes Dominum; quod reliquum erat noctis, precibus, orationibusque consumunt. Tanta verò erat serenitas aeris, vt nulla in eo vel tenuis quidem nubecula videretur: cũ subito cœlum densatur nubibus, tonitrua concrepant, coruscationes ac fulgura crebra micant, tantusque imber effusus est terris, vt Liris fluuius latè redundans, quasi mare videretur. Igitur illucescente diluculo, surgentes è castris Barbari, accesserunt ad oram fluminis, diligentius perscrutantes, si quam fortè nauim vadumuè reperire possent, vt fluuium transmeare valerent: sed cum omnis transeundi spes eis esset ablata, dira incitati barbarie, manus sibi digitosque corrodentes, quod spe frustrati prædæ, vacui remanserant. Cellas nostri Monasterij trans Lirim positas igne cremantes, verso exercitu quantocyus abire cœperunt. Cumque ad eum locum peruenissent, quo prædictus Liris fluuius patenti ostio mari influit, omnes quos habebant equos debilitatis cruribus

ribus, præcisis neruis, quia secum ferre nequibant, reliquerunt. Ipsi vero ascensis nauibus, dantesque carbasa ventis, recto cursu sulcantes æquora, Siciliam tendunt. Cum autem iam prope Siciliam deuenissent, & se celeriter aridam contingere sperarent, repentè paruam cernunt nauiculam, huc illucque inter suas naues liquidas super vndas celeriter discurrentem: in qua Clericus veneranda canitie & alter Monachus sedere videbantur. Et cum ab eis solicite interrogarentur, vnde tam læti, tam alacres, vel tam onusti repedarent? ab Italia se venire professi sunt, ibique omnia igni ferroque tradidisse: domos etiã Petri ac Pauli, necnon Benedicti se expoliasse gloriati sunt. Et vos, inquiunt, qui estis, qui tam solicitè, tam diligenter, tamque curiosè nos interrogare nitimini? Nos, inquiunt, vnus Petrus, alter Benedictus vocamur, quorum domos vos inuasisse iactatis: sed cuius virtutis, cuiusuè potentiæ simus, quàm citissimè experiemini. Et his dictis ab oculis eorum

rum

rum ablati ſunt. Mox igitur vndique furentibus ventis, tumeſcentibus fluctibus tanta ſubito tempeſtas exorta eſt, vt naues omnes vel colliſæ inter ſe, vel impulſæ ſcopulis confractæ ſint. Ita vt ex omni illa Paganorum copia vix pauci ſuperfuerint, qui ſuis hæc, à quibus miſſi fuerant, ciuibus nuntiare potuiſſent. Et quidem permiſit omnipotens Deus ad tempus ſuas ab eis Eccleſias deuaſtari, ſed non eſt paſſus eos ſuper tanto facinore diutius gratulari. Hoc in facto illud mihi videtur eſſe impletum, quod B. P. Benedictus ſuis olim Diſcipulis promiſerat, dicens: Præſentior vobis, dilecti filij, carnis depoſito onere, veſtrique per Dei gratiã cooperator exiſtam aſſiduus. Illud etiam quod B. Petro Dominus intulit dicens: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam*. Non, inquit, non valebunt, ſed non præualebunt: portæ enim inferi pagani ſunt, hæretici atque Iudæi, qui tunc aduerſus Dei valere videntur

Matth 16.

Eccle-

Ecclesiam, cum per eos Dominus suos flagellari fideles permittit, sed non præualebunt, quia omnipotens ac misericors Deus non eos de Ecclesia sua perpetuos sinit habere triumphos. Vnde
2. Corinth. 4 & Apostolus hortatur, dicens: *Tribulationem patimur, sed non coangustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur; humiliamur, sed non confundimur: tribulamur, sed non perimus.*

A Anno Dom. 846. Agareni seu Saraceni, vtpotè gens populosa, magna Italiæ damna intulerunt, omnesque ferè Romanas prouincias incendijs & direptionibus vastarunt. Ost. in Chron. lib. 1. c. 26. Baron. hoc eodem anno.

B Baßatius creatur Abbas Casin. ann. Domini 837. Ost. in Chron. lib. 1. cap. 23. & obijt anno 856. die 16. Kal. Aprilis.

Theophilus: Placent vehementer quæ dicis.

Desiderius. A Ioannes sanctæ record.

Pre-

Presbyter, qui in noſtro Monaſterio Decanatus officio aliquo tempore functus eſt, veſtri poſtmodum Monaſterij, quod intra Lucenſem vrbem conſtructum eſt, Præpoſitus fuit, qui quantæ obedientiæ, quantæq; humilitatis fuerit, plures, qui eum nouerunt, Monachi, & adhuc ſuperſtunt, teſtes exiſtunt. De mirabilibus verò, quæ per eum diuina Maieſtas operari dignata eſt, quia plura à memoria lapſa ſunt, quæ recolo, pauca narrabo. Cum idem vir Dei, ieiunijs, vigilijs, orationibus, maximèque largitati eleemoſynarum eſſet intentus, tantam lachrymarum gratiam Domino largiente promeruit, vt dubium non eſſet, quod illæ lachrymæ multa apud Deum impetrare valuiſſent; quæ ex tam ſimplici humiliq; corde editæ fuiſſent. Cumque fama ſanctitatis eius totam per eandem vrbem clareſceret, Dæmoniaca quædam, quæ grauiter vexabatur, ad Monaſterium, cui ipſe præerat, adducta eſt. Et cum ab eis, qui eam duxerant, vt pro ea Dominum pre-

caretur, magnis precibus fuisset obstrictus, conuocatis Fratribus Oratorium intrauit, atque multis effusis lachrymis preces pro ea Domino fudit, statimque ab ea Dæmonium effugauit.

A *Gesta Ioannis, genere ac cognomine Apuli, Abbatis Lucensis sanctitate conspicui, descripsit Petrus Diac.lib.M.S.de ort. & vit. Iust. cap. 33. Ost. in Chron. lib. 2. cap. 92. & in Martyrol. Benedictino sub die 22. Febr. inter Beatos adscribitur. Viuebat anno Domini* 1055.

Sed neque hoc sileam, quod veridicis viris de eodem venerabili viro narrantibus agnoui, quod videlicet ita clarum est, vt nullis pene, qui intra mœnia eiusdem præfatæ vrbis Lucensis commorantur, occultum sit, vel incognitum. Cuiusdam namque illustris viri vxor infirmitate detenta iacebat in lectulo, quæ adeo crescente languore ad extrema perducta est, vt per tres dies sine sensu, sine voce recubans, ve-

lut

lut mortua haberetur. Cumque omnes qui aderant,funditus de eius vita desperarent, ad Dei hominem missum est, vt pro ea omnipotenti Domino hostias precesque offerre dignaretur. At ille, vt erat beneuolus animo, & ad supplicantium vota paratus, mox Sacerdotalibus indutus vestibus, ad altare omnipotenti Deo sacrificium oblaturus, accessit. Igitur cum intra sacra Missarum solemnia nomen illius memoraretur, illa in domo propria, longè a Monasterio posita, ex lectulo, in quo quasi exanimis iacebat, tamquam si ab aliquo vocaretur, respondit. Cumque ab illis qui aderant, interrogaretur, quid diceret, vel cui responsum dedisset? illa, inquit, Dominus Ioannes Præpositus nunquid non est hic? ipse enim vocauit me, illique respondi. At illi obstupefacti ex tam inusitato, tam celebri, tamque obstupendo miraculo, tum quia illam, quæ ferè exanimis iacuerat, sanam pene, & incolumem videbant: tum quia vocem illius tam lon-

gè positi audisse se referebat, statim curauerunt ad Monasterium nuncios mittere, vt quid seruus Dei ageret, agnoscerent, & indicarent; proculdubio credentes, quod non abs re mulier tam celeriter in lectulo surrexisset, responsumque dedisset. Cumque illi, qui missi fuerant ad Monasterij Oratorium intrassent, virum Dei inuenerunt iuxta altare stantem, ac pro ea longinquitatis auctori Domino sacrificium offerentem: & subtiliter notantes horam, repererunt, eodem momento, quo intra sacra Missarum solemnia nominata est, eam ex lecto surrexisse, responsumque dedisse.

Felicis etiam memoriæ [A] Alexander Papa, vir disertissimus, ac eruditissimus extitit: qui primùm Lucensem, postmodum verò Romanam Ecclesiam rexit: ex cuius ore ea, quæ nunc refero, de eodem Venerabili viro audisse me contigit. Cum quodam tempore idem præfatus Pontifex febre correptus grauiter ægrotasset, & quotidie languore cre-

scente

ſcente vehementius fatigaretur, repente ei ad memoriam redijt, quod fama vulgante de prædicto ſeruo Dei ſæpius audierat: quod videlicet, quicunque febre detentus, hauſiſſet [B] ex aqua, quæ de manibus ipſius defluebat, dum poſt Miſſarum ſolemnia ablueretur, mox recepta ſanitate liberaretur. Latenter igitur miſit, qui ſibi ex illa aqua aliquantulum afferre debuiſſent. Cumque hi, qui miſſi fuerant, aquam, quam poſtulauerat, attuliſſent, mox ebibit: atque ita repente ſanitati priſtinæ reſtitutus eſt, vt nulla in eo languoris illius indicia remanerent,

---

A *Hic fuit Alexander Papa II. creatus anno Dom.* 1061. *moritur Romæ miraculis illuſtris, anno* 1073.

B *Refertur etiam hoc miraculum à Leone Oſt. lib.*2.*cap.*92. *& à Baron. an. Domini* 1070. *num.*22. *In Græca etiam Natione elucet iſta pietas bibendi aquam, qua Sacerdos poſt Miſſarum ſolemnia manus ſuas abluit, ad varias ægritudines repel-*

lendas, teſtatur eruditiſſimus Leo Allatius, lib. de quorundam Græc. opinat. num. 6.

Alius quoque vir venerabilis vitæ, [A] Guinizzo nomine, mente & habitu Monachus fuit, qui ex vlteriori Hiſpania noſtrum ad Cœnobium veniens, in hac vicina ſylua, non paruo tempore, vitam ſolitariam duxit: vbique in omnipotentis Domini Ieſu Chriſti ſeruitio vitam finiuit. De quo venerabili viro Ioannes Abbas Monaſterij S. Vincentij, ſiti iuxta ortum Vulturni amnis, qui ei familiariſſimus fuit, multa miranda mihi, cum adhuc in noſtro Monaſterio Præpoſituræ curam gereret, referre ſolitus erat. Cuius diſcipulus [B] Ianuarius nomine, magnæ obedientiæ, magnæque abſtinentiæ Monachus extitit. Qui dum quodam tempore à Magiſtro ſuo, venerabili videlicet Guinizzone, vt ferramenta, quibus operari ſoliti erant, reficeret, Aquinum miſſus fuiſſet, domum fabri ferrarij adijt, atque ab eo eadem ferramenta reparari, data mer-

cede

cede, popoſcit. Faber verò ferrarius cœpit eum irridere, dicens: Num ex pane & aqua ſolitarius iſte tam rubicundus, tamque pinguis extat? c rubor iſte, vt mihi videtur, magis ex vino, quam ex latice hauſto procedit. At ille: Hodie, inquit, tibi, vtrum ex natura, an ex aſſidua vini potatione rubore conſpergar, oſtendam. Cum verò ferrum in ignem miſſum vehementer ferueret, & faber ferrarius, id acceptum forcipe, ſuper incudem poſſuiſſet, ac ſcintillæ, huc illucque vndique volantes, totam penè domum illuſtrauiſſent; caſu ferrum ex incude in terram deſiliens cecidit. Igitur venerabilis vir Ianuarius, ferrum ex incude cecidiſſe conſpiciens, inclinans ſeſe, feruens ferrum nuda manu tenuit, & ſuper incudem ponens, malleatorem, vt quantocyus id percuteret, hortatus eſt. At illi qui aderant viſo tanto miraculo, nimio pauore perterriti, pedibus eius prouoluti, veniam ex irriſione, quam in eum exercuerant, humiliter deprecati ſunt.

Sicque factum est, vt omnis illa irrisio in venerationem versa sit, quam stulti homines in Dei seruum procaciter inferre præsumpserant. Itaque cum venerabilis vir ad Magistrum, atque ad cellam propterea remeasset, ab eo vehementer correptus est, quod insultantibus cedens, talia in oculis hominum facere præsumpsisset. Cumque ille, vnde hoc sciret, vel quis sibi indicasset, percunctaretur: Ille, inquit, qui tibi præstitit, vt posses facere: mihi etiam, vt possim scire.

A *Vixit Guinizzo circa annum* 1080. *tempore quo Henricus Romanum, Basilius Constantinopolitanum gubernabat imperium. Vir planè mirabilis, sanctitate conspicuus, & prophetiæ spiritu splendidus, & in Mart. Benedictino inter sanctos, sub die* 26: *Maij recensitus, cuius acta descripta videntur apud Leonem Ost. lib.* 3. *c.* 47. *& Pet. Diac. lib. de ortu Iust. Casin. c.* 30. *quo loco etiā memorantur dial. Desiderij.*

B *De Ianuario habetur mentio in vita*

Gui-

Guinizzonis descripta à P. Diacon. lib. de or. iustorum Casinen. cap. 30.

c *Sic etiam Sanctus Cassius Narniensis Episcopus à Totila Gothorũ Rege bibacitatis est insimulatus, fundamentũ ex rubore faciei desumptum, ad quam calumniam depellendam insurgit S. Greg. 3. dial. c. 6.*

Theophilus: Cum Dominus dicat: *Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrũ, qui in cœlis est,* quid est, quod Sancti viri bona sua occultant, & ne ab aliquibus videãtur, omni nisu elaborant? *Luc. 12*

Desiderius: Sancti viri, etsi quandoque opera sua ostendant in publico, intentio tamen illorũ manet in occulto: per hoc enim quod intus agunt, laudes exterius non requirunt: quia & de bono opere proximis cupiunt præbere exemplum, & tamen, per intentionem, qua soli Deo placere desiderant, semper optant esse secretũ. Tunc, inquam, bona sua occultari appetunt, quando ex eorum propalatione nullum anima- *Videntur desumpta ex homil. 11 in Euangel. S. Gregor. Pp.*

rum lucrũ, nullum fraternæ ſaluti emolumentum cernunt affuturum. Cum autem exinde ad gloriam omnipotentis Dei aliquid ſe lucrari poſſe cõſpiciunt, tunc bona ſua declarari, ac propalari patiuntur: quia non ſuam, ſed Conditoris ſui laudem requirunt.

Theoph. Satis aperta ratio patet, nec aliquid inde vltra requirendum puto.

Deſiderius: Ea quoque quæ de hoc egregio viro, videlicet Guinizzone, Ioannes Religioſus Monachus, qui in hac vicina ſylua ſub Anachoretica diſciplina ſolitarius commoratur, ſolitus eſt referre, dignum duxi huic noſtro aſſociare libello, dicebat enim: Quia cum adhuc in Beneuentana ciuitate in ſuo Monaſterio degeret, quadam die, quidem Dei ſeruus ſibi, alijſque fratribus, qui ibi aderant, intulerit, dicens: Pro certo ſciatis hodie aliquem magnũ virum è Monachis apud montem Caſſinũ ex hoc mundo migraſſe ad Dominum: quod illi audientes, mirati ſunt, quod per octoginta ferme milliaria

egre-

egredientem è corpore animã illius videre potuerit: & nõ adhibentes fidem, ſubtiliter ſtuduerunt indagare. Et repertum eſt eo die illum venerabilem virum emiſiſſe animam, quo prædictus Dei ſeruus Beneuenti poſitus agnouit.

Sed neque hoc tacebo, quod de Mancuſo Monacho fratribus referentibus agnoui, quem ipſe in Monaſterio poſitus vidi, noſtroque iam tempore defunctns eſt. Qui cum ex Apuliæ partibus, conuerſionis gratia huc veniſſet; à A Richerio Abbate noſtro prædeceſſore ſuſceptus, Fratrum Congregationi ſociatus eſt. Itaque in Monaſterio corpore, in ſeculo mente degens, ſemper terrena quæque meditabatur: Onne magiſterium regularis diſciplinæ ſibi graue, & importabile videbatur. Tunc cœpit ab Abbate licentiam petere, multaſque occaſiones adinuenire qua patriam, parenteſque poſſet reuiſere. Cumque ab Abbate ſuo ſæpius fuiſſet admonitus, vt viam veritatis, quam ſemel arripuerat, in melius proficiens

ciens de die in diem ad finem vſque perducere, depoſita omnis torporis ignauia, ſummopere ſtuderet: ne fortè iuxtà ſententiam Domini, aratrum te-
Luc. 9. ver. 62. nens retroque reſpiciens Regno cœlo-
Geneſ. 19. ver. 16. rum aptus eſſe non poſſet: & ne vxorem Loth imitans, in ſtatuam ſalis verſus, horrendum cunctis ſpectaculum præberet. Ille nihilominus (cuius mens ſemel à maligno obſeſſa fuerat) nullo modo quieſcebat: ſed quotidie Abbatem fratreſque precibus fatigando, vt eum patriam reuiſere ſinerent, omnimodè poſtulabat. Cumque ſpem redeundi fruſtratam ſibi eſſe conſpiceret, clam de Monaſterio egreſſus, more fugacis ſerui nocturnas tenebras captans, vt canis ad ſuum vomitum, [B] ad patriam, diabolo inſtigãte, reuerſus eſt; atque in parentum domo manſitans, ſeculariter ibi, vt iamdudum mente conceperat, viuere cœpit. Sed cum ab Abbate ſuo per nuncium ſæpe fuiſſet admonitus, vt ad Monaſterij clauſtra rediret, & ille ſalutaria monita

parui-

paruipendens, obtemperare negligeret, ab eodem Abbate communione priuatus eſt. Cum itaque non poſt multos dies paululum languore correptus in lectulo reſideret, immanem leonem ingredientem oſtiũ, ac contra ſe aperto ore venientem cernit. At ille ad ingreſſum ferocis beſtiæ territus, cœpit magnis vocibus clamare, dicens: Currite, currite, quia leo iſte me deuorare contendit. Leo vero rugiens irruit in eum, & mordiens coxã illius apprehendens, maximum ex ea carnis fruſtum abſtraxit, ſicque eum ementatum ac ſeminecem relinquens, diſparuit. Cumque plures ad clamorem vocis illius obſtupefacti concurrerent, leonem quidem minime viderunt, ſed ementatum ac ſeminecem Monachum in terra proſtratum inuenerunt. Itaque cum eum à terra eleuarent, paululum recepto ſpiritu, cuncta, quæ ſibi acciderant, per ordinem pandit, & vt quantocyus ſe ad Monaſterium reducerent, propinquos, ac vicinos obnixe precatus eſt. Pro-

pin-

pinquis igitur eius voto obtemperantibus ad cellam huius noſtri Monaſterij, quæ cõtra Aſculanum oppidum ſita eſt, eum portauerunt, ibique poſt paululum recuperata ſanitate, huc ad Monaſterium eſt reuerſus, ac ex perpetrata culpa, pœnitentia accepta, plures poſtea in ſanctæ conuerſationis habitu vixit annos.

A *Richerius creatur Abbas Caſin. anno Domini* 1038. *obijt ann.* 1055. *infra quod ſpatium temporis accidiſſe hoc miraculum deprehenditur. Vide Oſt. lib.* 3.

B *Quàm exitialis ſit Monacho patria refert Caſſian. collat. Pat. lib.* 5. *cap.* 32. *de Abbate Machete, qui non ſolum faſciculum epiſtolarum à parentibus delatum voluere non præſumpſit, ſed igni tradidit comburendum:* Ite, *inquiens,* cogitationes patriæ, pariter concremamini, nec me vlterius ad illa, quæ fugi, reuocare tentetis. *Scribit Simon Milletius, hodie oſtendi locum in deſcenſu montis Caſini ad Sanctum Germanum, in quo draco*

Mo-

Monacho in Monasterio permanere nolenti & postea exeunti apparuerit, quem dæmonem draconis specie transformatum fuisse ait. Sed illustre prorsus est, quod in vita Sancti Dominici, lib. 3. c. 2. à Theodorico proditum legitur. Vide S. Hieron. epist. ad Heliodor. de laude vitæ solit. & S. Ambros. de fuga seculi. Attendant igitur sibi, & caueant illi Monachi, qui non solum patriam non deserunt, parentes, & amicos non dimittunt, sed quotidie animi sui causa Magnatum sectantur aulas & oculos. Vtinam non seculi nostri hoc vitium sit.

Theophilus. Monachus iste, vt video, idcirco leoni, id est diabolo, visibiliter ad tempus traditus est, vt postmodum inuisibiliter ab eius potestate liberari in perpetuum mereretur.

Desiderius: Vis etiam vt narrem tibi, qualiter omnipotens Deus hoc Monasterium de tyrannorum manibus semper eripuit: atque ab inimicorum infestatione, meritis B. P. Benedicti, dextera

ra ſuæ Diuinitatis protexit?

Theophilus: Narra quodlibet: nam alacri animo, deuota mente, attentiſque auribus me cuncta hæc auſcultare profiteor.

Deſiderius: A Pandulphus Capuanus Princeps, vir potentiſſimus ac ditiſſimus fuit, qui latrocinando, humanum ſanguinem fundendo, ciuitates, oppida, ac aliorum prædia circumcirca manentium crudeliter auferens, ſuo ſubdidit dominatui: quique ſtupra, cædes, rapinas, diſtractioneſque bonorum Eccleſiarũ multa per tempora, abſque vlla miſeratione, inſatiabiliter exercuit. Igitur cum plurimas opes Chriſti Eccleſijs diripiens abſtuliſſet, omnia caſtra, villas, ac prædia huius Monaſterij cupiditate ductus ſacrilega abſtulit: ita vt nec vnum ruſticum, qui rura coleret, vel rura, quæ à ruſtico colerentur, Monachis reliquiſſet. Inſuper etiam omnem theſaurum huius Monaſterij auferens aſportauit, ac in arce, quam non longe à Capuana vrbe, in mon-

monte, qui [B] S. Agathæ Martyris dicitur, conſtruxerat, in qua multa ſpolia orphanorum, viduarum, & Eccleſiarum, ac pauperum intulerat, cõdens repoſuit. Cũ verò iam omnipotens Deus tantis ſceleribus finem vellet imponere, & lachrymæ & voces pupillorum, viduarum ac pauperum, nec non orationes, preceſque ſeruorum Dei, in conſpectu Diuinitatis eius eſſent admiſſæ, ſicut ſcriptum eſt: *Cor Regis in manu Dei eſt*, Conradi Imperatoris menti inſpirauit, vt ad vindicandas eius Eccleſias, ac de tyrannorũ manibus eruendas Italiam reuiſens Romam veniret. Cum igitur magno exercitu congregato, Italiam ingrediens Romam veniſſet, optimos ex latere ſuo viros Capuam mittere placuit Pandulpho Principi, cui, vt bona S. Benedicti iniuſte à ſe ablata, omni poſtpoſita mora, reſtitueret, & nobiles vel cuiuslibet generis viros, quos captos ac magno ferri pondere connexos multos in carcere detinebat, dimitteret, omneſque res illorum

Prou. cap. 21

Anno 1038.

eis

eis festinanter redderet, per eosdem viros voluit imperare: nam voluntas veniendi ad has partes minime animo eius insederat, si ea perficere posset, quæ per præfatos viros eidem Pandulpho præcipiebat. Sed Deus omnipotens, qui cor Pharaonis indurauit, ob multa quæ in populum Dei sine causa irrogauerat mala, vt Moysi seruo suo signa & prodigia mirabiliter ostendenti nõ crederet; indurauit etiam & cor istius, ne iussioni Imperatoriæ obediret. Cumque ij, qui missi ab Imperatore fuerant, Capuam venissent, multis cũ eodem Pandulpho verbis frustra habitis, ad Imperatorem sine effectu reuersi sunt. At vero postquam Imperator se cõtemptum à Principe vidit, ira commotus, Roma exercitu moto egrediens, Casinum venit, ac ad B. P. Benedicti limina cõscendit. Facta hora Fratrum Capitulum intrauit, congregatisque in vnum Fratribus, vt pro se Dominum precarentur, rogauit: ibique coram eis Deum, Beatumque Benedictum, non ob aliud se

ad

ad has partes veniſſe, niſi vt eius Monaſterium de manu crudeliſſimi tyranni eriperet teſtatus eſt. Dein benedictione petita inde egreſſus Capuam venit, ſatellites verò præfati Principis, qui Monaſterij bona eius imperio ad ſui vſum detinebant, poſtquam de Auguſti aduentu certificati cognouerunt, omnes huc illucque fugientes, diſperſi ſunt. Sicque factum eſt, vt Monaſterium omnia caſtra, villas, ac prædia ſibi ablata vno die reciperet: & ea, quæ ibi ad alienum vſum miniſtri ſcelerum congregauerant, in Monachorum poteſtatem deuenirent. Vnde eis mihi contigiſſe videtur illud, quod B.P.Benedictus diſcipulis ſuis ex inopia panum triſtantibus olim prædixerat: Vt hodie minus, craſtina vero abundanter haberent. Præfatus igitur Auguſtus Capuam ingreſſus, eidem Pandulpho Principatus honorem auferens, alterum in locum eius conſtituit. Ipſe vero in arcem, quam in monte S. Agathæ Martyris ſummo ſtudio munierat, ex eadem

vrbe fugiens, ſe contulit. Vnde diuina diſpoſitione contigit, vt omnia quæ latrocinando, peierando, multorumque cruorem innoxium effundendo, multa per tempora acquiſierat, in ſpatio vnius ſeptimanæ amitteret; nihilque ſibi, ex tot, & tantis acquiſitis municipijs, præter arcem quam prædiximus, remaneret: & qui multos aliorum natos, ſuis ablatis rebus, mendicare coëgerat, qui ex eo orti ſunt vſque hodie huc illucque mendicatum pergant. Quæ omnia meritis B. Benedicti ſibi eueniſſe quis dubitet, cuius ipſe bona, iniqua ductus cupiditate, diſtraxit.

A *Iſtum Pandulphum fuiſſe quartum Principem Capuanum, qui obijt an.* 1050. *docet eruditiſſimus Camil. Peregr. in hiſt. Principum Langob. Eius geſta recitat Leo Oſt. lib.2. cap.60. 64. 84. & Baron. anno* 1038. *num.*3.

B *Mons ſanctæ Agathæ nunc dicitur ſancti Nicolai. Vide S. Capuan. Mich. Monachi in not. ad S. Oſſam.*

Theo-

Theophilus: De hac re minime dubitandum eſt, quando coram Fratribus præfatus Imperator non ob aliud, niſi ob defenſionem S. Benedicti Monaſterij ſe Romam tranſiſſe teſtatus eſt.

Deſiderius: Alio tempore quidam Capuanus A Pandulphus nomine col- *Anno*
lectis ex amicis & vicinis vndique equi- 1049.
tibus, ac non paruo militum numero congregato, caſtellum huius Monaſterij quæ Concha dicitur, diabolo inſtigante, aggredi ac capere conabatur. Qui è Capuana vrbe ſuis cum ſequacibus, inclinato iam ad veſperam die, egreſſus, vt per totam noctem deambulans, antequam dies illuceſceret, cunctis adhuc ſecurè illic dormientibus, prædictum caſtellum aggredi & capere poſſet, iter arripuit. Cum verò egreſſi vrbe, aliquantulum proceſſiſſent, atque in eum locum, ex quo ipſi iam non in die, ſed in nocte, ne ab aliquibus viderentur, ambulare diſpoſuerant, perueniſſent, eis paululum ibi remorantibus, optata nox ſuperuenit. Qui vt filij tenebrarum,

 ma-

magis tenebras quàm lucem diligentes, ac illud, quod Dominus in Euangelio dicit: *Qui ambulat in nocte, offendit,* minime attendentes, per agrum vnius fundi cœperunt ambulare, & ad inuasionem præfati castri quantocyus properare. Igitur equis calcaribus cruentatis, recto se itinere ire putantes, per totam noctem prędictum agrum discurrentes, circumierunt. Sed operis Dei mirabili dispositione facto mane, ibi se eos, vbi se nox ceperat, inuenerunt: sicque eis, quæ cupierant, frustrati, confusi ac mirabiliter fatigati, ad domum suam vacui sunt reuersi.

Ioann. cap. 11

A *Ea, quæ narrantur à Desiderio, sibi etiam relata affirmat Leo Ost. in Chron. lib.* 2. *c.* 81. *ab vno eorum, qui tanto equitatui interfuit. Refertur etiam à Petro Diac. in serm. m. s. de octaua S. Benedicti. Euenerunt hæc omnia anno Dom.* 1049.

Alio quoque tempore, dum A piscatores huius Monasterij retia in mare, qui

qui piſces ad refectionem Fratrum caperent, miſiſſent. Nortmannus quidam mente tumidus, ac inflatus ſuperbia, furibundus ſpiritu, ſuperuenit, & vt ſunt ad rapinam auidi, ad inuadenda aliena bona inexplebiliter anxij, comprehenſum vnum ex piſcatoribbus, veſtimentum ei, quo erat indutus, abſtraxit, ſibique mox induit: deinde nauiculam ingreſſus, piſcatorem cogere cœpit, vt retia ex alto educeret, quatenus piſces, qui in eis inuenti eſſent, ſecum abſtrahens deportaret. Cumque piſcator renueret, & ſe piſces ad Monachorum, non ad Nortmannorum refectionem capere velle ſe diceret, valde cæſus ab eodem Nortmanno, in mare proiectus eſt. Cum vero idem Nortmãnus piſcium prædæ auidus, retia ex alto per ſemetipſum trahere, & piſces legere cœpiſſet, ſubito inde ex nauicula cecidit, atque intercluſus ab æquore ſpiritum exhalauit. Sed mirabile dictu: ante illum vnda mortuum proiecit in littore, quam piſcator, qui ab eo pro-

iectus in aquas fuerat, viuus natando peruenire potuisset.

A Circa ann. Domini 1038. lege Leon. Ost. in Chron. lib. 2. cap. 65. & Petrum Diac. in serm. m. s. de oct. S. Benedicti.

Alio etiam tempore, [A] latrones noctu huius nostri Monasterij cellariũ ingressi, carnes, caseum, lardumque exinde surripientes suos sacculos impleuerant: sed foras egressi, sacculos, quos impleuerant, leuare conati minime potuerunt: dein relicta sarcina tentantes fugere, per totam noctem hac illac per claustra Monasterij deambulantes, foras egredi nullatenus valuerunt. Igitur facto mane cũ se intra Monasterij claustra conspicerent, timore exterriti, ac sui reatus conscij, quid facere nesciebant. Tandem reperto inter se consilio, exeuntes per portam Monasterij, si quo modo possent euadere, quasi nihil mali perpetrasse viderentur, cæteris se, qui de Monasterio ad quodlibet

opus

opus egrediebantur, miſcuerunt, & lento pede, ne aliqua de eis ſuſpicio oriretur, carpentes iter, haud longiuſculè à Monaſterio ſubſtiterant. Cum interea cellarius Fratribus ſolita ſtipendia præbiturus, cellarium ingrederetur: refertos ante aditum ſacculos inuenit, & miratus, ignoranſque quid eſſet, quæque condita requiſiuit. Cum autem repoſita ablata conſpiceret, turbatus damno, foras egreſſus, quidquid perdiderat, in ipſis ſacculis reperijt. Qui vehementer attonitus, & iam quid eſſet intelligens, mox conuocatis ad ſe duobus vel tribus pueris, per viam vergentis deorſum montis, ſi forte latrunculos, qui id admiſerant, inuenire poſſent, mittere curauit. Illi autem iuſſa complentes, cum Monaſterio egreſſi, paululũ proceſſiſſent, repererunt illos iuxta ſtantes in ipſo itinere montis. Cumque iam pene pertranſiſſent eos, ac nullam in eos, quia noti erant, ſuſpicionem haberent, cito greſſu iter quod cœperant, peregerunt. Illi vero diui-

nitus exterriti, ac velut amentes effecti, cœperunt poſt eos clamare & dicere; Scimus domini, quia vt nos comprehendatis veniſtis: ſed miſeremini noſtri, nihil enim inde aſportauimus, ſed ablata omnia in ipſo cellarij ingreſſu dereliquimus. At illi talia audientes, comprehenderunt eos, ligatiſque poſt tergum manibus, ad Monaſterium perduxerunt, atque ita vt erant connexi vinculis, Fratribus præſentauerunt. Præterea fuerunt nonnulli, qui minus circa præceptum Domini cauti, cædi eos, atque ita ſic dimitti iudicauerunt: cæteri autem, quorum mens pia in Domino erat, & magis erga mandata diuina ſolicite ſtudentes, iuſſa complere Dominica, ſolutos vinculis, cibo potuque refectos, liberos abire permittunt. O mira Domini Ieſu Chriſti benignitas, mira pietas, mira quã docuit patientia: cùm in lege ſcriptum ſit: *Diliges amicum tuum, & odio habebis inimicũ tuum:* Mat. 5
necnon manum pro manu, dentem pro dente, oculum pro oculo, talionem pro talio-

talione reddi mandatum ſit: ipſe diligere inimicos, benefacere ſe odientibus, ſalutare non reſalutantes, auferenti tunicam dimittere pallium, ac bona pro malis reddere, ſe ſequentibus voluit imperare.

A Meminit Leo Oſt. in Chron. lib. 3. cap. 62. & Petr. Diac. in ſerm. m. ſ. de oct. S. Bened.

Theophilus: Grata mihi fateor nimiū eſſe, quæ narras.

Deſiderius: Res eſt mirabilis, & vehementer ſtupenda, quam narro, ſed ita A à pluribus cognita, vt de ea ab aliquo in nullo debeat dubitari. Quodam itaque tempore Sergius Magiſter militum, qui Neapolitanæ præerat vrbi, venatum in ipſo ſancti Paſchali ſabbatho pergens, ſyluam ſuis cum pueris, vt aprum caperet, eſt ingreſſus: tenſiſque retibus ad inſequendos eos ſeſe cum canibus huc illucque vnanimiter omnes per ſyluam diffundunt: ſed antequam

quam aper, à retis laqueo fugiens inuolueretur, occupatus à venatoribus, confossus, captusque est. Cum autem hora iam tardior esset, & sol ad occasum vergens, vmbrã atram iam pene induceret terris: prædictus Magister militum, ne noctis tenebris occuparetur, sumpta, quam ceperat, venatione, omni cum clientela domum quantocyus repedare cœpit, vni tantummodo puero Pythagoræ nomine, vt retia colligeret, & se perniciter sequeretur, imperauit. Igitur cum puer, qui relictus fuerat, collectis retibus recto calle suum dominum sequeretur, subito duo Monachi reuerendi admodum vultus ei se in itinere contulerunt. Cumque timore exterritus, quinam essent, inquireret? Illi: ne timeas, inquiunt, tantummodo sequere nos. Cum itaque aliquantulum simul per eandem syluam graderentur, venerunt ad quendam locum cœnosum valde atque horribilem aspectu; ibique B Pandulphum Capuanum Principem, cuius superius mentionem feci, qui non lon-

longo ante tempore defunctus fuerat, ferreis nexum vinculis, atque in illius cœno laci ad gulam vſque demerſum, ei miſerabiliter oſtendunt. Interea duo nigerrimi ſpiritus retortas ex agreſtibus vitibus facientes, per gulam eum ligauerunt, ac in ipſam lacus profunditatem merſerunt, iterumque ſurſum extraxerunt. Cumque hæc ſæpius facerent, prædictus puer Pythagoras tremula licet voce eum alloquitur, vt ſibi, qua de cauſa talia pateretur, ediceret. Ille verò flens, & eiulans ad verba interrogantis pueri mox tale reſponſum protulit, dicens: Quamuis, ò puer, ex innumeris meis ſceleribus mihi plurima & infinita pœna parata ſit: tamen ob nullam cauſam hanc, quam cernis patior pœnam, niſi propter aureum calicem, quem de Monaſterio S. Benedicti, ſacrilega ductus cupiditate, abſtraxi, eique etiam moriens reddere neglexi. Sed obnixè deprecor; ac per Ieſum Chriſtum Dominũ Saluatorem omnium, cuiũs ego miſer præcepta contemnens,

in hanc ſum voraginem mortis demerſus, te obteſtor, vt Capuam ad vxorem meam vel ipſe pergas, vel nuncium dirigas, qui ei, & tormenta quæ patior, & vt calicem Monaſterio S. Benedicti reddat, inſinuet. At ille: quid prodeſt, inquit, ſi ei nunciauero? non enim quod te vidiſſem, vel quod talia patiaris, mihi creditura eſt. Cui ille reſpondit: Hoc ſibi ſignum ex mei parte denuncia, quod Pandulphus Gualæ filius calicem ipſum pro pignore habeat, & vt datis ſolidis, quos ei debuimus reddere, illum recipiat, atque S. Benedicti Monaſterio omni poſtpoſita mora reſtituat, ſibi celeriter rogo inſinuare ne differas. Quibus dictis viſio illa ab oculis eius ablata eſt. Puer verò ſtatim, vt domum regreſſus eſt, infirmitate detentus intra paucos dies defunctus eſt: ea verò, quæ viderat, quæuè ſibi dicta fuerant, omnibus ad ſe venientibus patefecit. Pandulphus etiam ipſe, qui cauſa pignoris calicem apud ſe habebat, hoc ipſo tempore, neſcio qua de cauſa Neapolim

per-

pergens, hæc omnia ex ore ipſius Pythagoræ ſe audiſſe retulit: per quem quoque idem Pythagoras vxori illius omnia, quæ de viro eius viderat, vel quæ ipſe ei mandauerat, Capuæ nunciauit. Illa autem ſibi potius, quam marito conſulens, pretium, quod vir eius accommodauerat, reddere nolens, nec calicem recipere, nec Monaſterio reddere curauit.

A *Recitatur à Leone Oſt. in Chron. lib. 2 cap. 60. & à Baron. an.* 1038. *nu.* 11.

B *Viſio Pythagoræ de damnatione Pandulphi ad inferos intelligenda videtur de quarto huius nominis Principe Capuano, qui obijt anno* 1050. *probat Camil. Peregr. hiſt. Princ. Langob. in ſerie Abb. Caſin. in Richerio, qui etiam aduertere docet quamdam alteram viſionem cuidam ſolitario factam damnationis animæ alterius Paudulphi, de quo Petrus Damianus epiſt. ad Dominic. cap.* 13. *Leo Oſt. lib.* 2. *cap.* 84. *& Baron. an.* 1038. *num.* 12. 13. *competere Pandulpho cognomine Caput-ferreo*

ferreo Principi Capuæ, qui vixit vsque ad ann. 981. & non Pandulpho quarto Principi Capuano, qui obijt anno, vt diximus 1050. vbi etiam non discrepare ab alijs historijs clare demonstrat.

c *Sperabat forsitan Pandulphus ex restitutione minui pœnam, sed in inferno, vbi est summa miseria, nullum refrigerium est; adeò quod diues Epulo tamdiu desiderauerat guttam aquæ vt refrigeraret linguam suam, sperans refrigerium obtinere, & non valuit, Luc. cap. 16.*

Theophilus: Mirandum valde est ac magna cũ cautela pensandum, cur omnipotens Deus talia huic puero ostendere voluit, cum ille, qui sibi ostensus est, à pœna liberatus non est, vel cum tot, tantisque sceleribus occultatis, pro solo aureo calice cruciari visus est.

Desiderius: Quod vir iste in pœnis visus est, & tamen vxorem calicem reddere paruipendentem, à pœnis liberatus non est, iusto, occulto tamen, omnipotentis Dei iudicio factum est, eius-

que

que pia, ac benigna prouidentia in notitiam hominũ deducta eſt, vt videlicet quicumque hæc audierit, pertimeſcat, & à rapinis Eccleſiarum mentem, manuſque compeſcat; ne & ante mortem ſeſe pœnitere non liceat, & poſt mortem parentibus, propinquiſque ea, pro quibus ipſe à ſupplicijs liberetur, operari non libeat: ſicque fiat, vt pro eis ſupplicia æterna poſſideat, qui Dei timore poſtpoſito, in vita poſitus, nullatenus perpetrare formidat: & iam veniam non mereatur in vita illa, qui bonis, ſanctiſque operibus neglexit promereri in iſta. Quod verò cæteris facinoribus tacitis, de ſolo aureo calice, iudicari viſus eſt, aperte datur intelligi, quàm fortiter, quàm atrociter, quamque miſerabiliter pro alijs pluribus, immenſiſque ſceleribus torquebatur, quã do parui calicis rapina tam dirè, tamque crudeliter cruciabatur. Nam ſuperius retulimus, quod idem Pythagoræ puero dixerit, quod multa & immenſa delictis alijs fuerant ſibi præparata

tor-

tormenta. Quod verò is, qui eum in supplicijs vidit, cõtinuò languore correptus, non post multum tempus est mortuus, non multum miremur, si illud, quod Danieli, viro desideriorum, & somniorũ veridico interpretatori contigit, attendamus: nam post visionem spiritualium mysteriorum, continuo ægrotauit, & per dies plurimos, sicut ipse testatur, elanguit. Si autem talis tantusque vir spiritualia visa non tulit, sed cõtinuò languore apprehensus per dies plurimos infirmatus fuit, quid mirum, si puer iste curis secularibus deditus, carnalibus desiderijs pressus, visionem spiritualium rerum ferre non potuit, sed infirmitate detentus ad extrema deuenit? Sed in his omnibus diuina iudicia magis metuenda quam indaganda sunt. Quæ magna & inscrutabilia sunt, teste Psalmista, qui ait:
Ps. 35. *Iudicia tua abyssus multa*: testante quoque
Rom. 11. Paulo, qui dicit: *O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles*

biles

biles viæ eius? Quis enim cognouit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipſo & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia; ipſi gloria & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.

INCIPIT LIBER SECVNDVS DIALOGORVM VICTORIS PAPÆ TERTII.

In quo agitur de miraculis à S. Benedicto, alijſuè Monachis in Monaſterio Caſinenſi, ope diuina factis.

PRæmiſſo vtcumque primo, vt promiſeramus, libello, nunc ſecundum Deo auxiliante ſcribere aggrediar: in quo cætera, quæ ſuperſunt in hoc Monaſterio, vel à Monachis huius ſacri Cœnobij vbicumque diuina

largiente clemẽtia his temporibus facta miracula, quæ nostræ occurrunt memoriæ, curabo concludere.

Cum adhuc essem laicus, & intra annos adolescentiæ ætatem ducerem, quæ à multis in Beneuentana ciuitate degens audiui, de [A] Ioanne tunc eiusdem Beneuentanæ Ecclesiæ Archidiacono, postmodum vero huius S. Cœnobij Abbate silenter non transibo. Cum idem Ioannes de illustri prosapia originem duceret, & quod maius est, religiosè viuens omnipotenti Domino omnimodo placere studeret, ita à Clero & populo diligebatur, vt omnes ei vnanimiter post mortem Archiepiscopi eiusdem vrbis summum Sacerdotium peroptarent. Alter quidam in eadem Ecclesia,[B] Alix nomine Diaconus erat, qui ad adipiscendum Pontificium omni nisu aspirabat, nec quo ordine id assequi posset, quidquam pensi habebat. Sed dum idem Ioannes Archidiaconus superesset, ad culmen tanti honoris se posse pertingere desperabat. Cumque

hæc

hæc quotidie in animo volueret, vana illum cogitatio haud quiescere permittebat. Cum quadam die vterque secreto in loco consedissent, & nemo alius cum eis esset, sermo inter eos orsus est de huiusmodi miseræ vitæ fragilitate, de cœlestis ac perpetuæ vitæ iucunditate, de pœna peccatorum, ac de gloria sempiterna iustorum. Itaque statuerunt inter se huius gloriam mundi relinquere, ac sanctæ conuersationis habitum suscipere; & vt magis fidi esse possent, iuramento, quod statuerant, firmauerunt. Dein diem decernunt, quo apud castrum Casinum limina B. Benedicti peterent, ac sub eius magisterij Regula Iesu Christo Domino deseruirent. Igitur postquam ad statutum diem ventum est; quo ab eis aggrediendum erat iter, Alix, qui aliud animo, aliud gestabat in ore, Ioanni Archidiacono dixit: Charissime frater, quoniam de rebus meis aliquid adhuc superest, quod secundum Deum ordinare cupio, tu obsecro, præcede, & mox vt sanctæ con-

uersationis habitum susceperis, mihi nuncium mitte: ego autem his expletis quanto citius te subsequi curabo. Archidiaconus vero ad Monasterium B. P. Benedicti veniens, mox vt habitum sacrum suscepit, nuncium vt decreuerant, socio direxit, qui eum sub sanctæ institutionis Regula iam colla submisisse, & vt ipse celeriter veniret, vt pollicitus fuerat, nuntiaret. At ille mox vt talia audiuit, alacer effectus, quod illum, qui sibi in Ecclesia præeminebat, recessisse cernebat, omnino se ad eum accedere, atque tam arctam ingredi viam posse negauit. Deinde ad acquirendum culmen Pontificatus honoris totis viribus nitebatur. Sed omnipotens ac iustus Deus, aliter quam ipse sperabat, dispesuit. Nam cum Imperator Otho egressus Germania Italiam intrasset, postquam Romanas res, vt sibi videbatur, disposuit, Beneuentum adijt, cui Alix ita familiaris effectus est, vt idem Augustus eum eligi in Pontificem, Ecclesia renuente, præcipe-

ret. Poſtmodum verò Imperator Romam rediens, Romanum Pontificem eum conſecrare rogauit, & conſecratum Beneuentum remiſit; Imperator deinde febre correptus, poſt aliquos dies diuina diſpoſitione defunctus eſt. Ille verò Beneuentum rediens, ne mœnibus quidem ciuitatis appropinquare auſus fuit, ſed cum dedecore illo repulſo, alium ſibi ciues Pontificem elegerunt. Fecit quidem hæc omnipotens Deus ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum, vt qui cupiditate honoris ductus fraudulenter fratrem ſuum ſtuduit ab Eccleſia pellere, ipſe pulſus patria, exul in alieno ſolo vitam finiret.

Præter hæc ea, quæ ſequuntur, Leone venerabilis vitæ, qui ante paucos annos defunctus eſt, & alijs veteranis Monachis narrantibus audiui. Cum igitur idem Ioannes aliquantos in Monaſterio ſanctæ inſtitutionis Regulæ explesset annos, petita ab Abbate ſuo licentia, Hieroſolymam perrexit, atque

in Sinai monte per ſex continuos in Dei ſeruitio degit annos. Poſtmodum verò in Græcia in monte, qui [c] Hagionoros dicitur, aliquanto tempore manſit. Sed ea, quæ illo in loco eum vidiſſe contigit, haudquaquam mihi videntur reticenda.

A *Ioannes Abbas Tertius huius nominis & triceſimus à B. Benedicto ex illuſtri Beneuentanorum ciuium proſapia genus duxit. Suſcepit Abbatiam an. Dom.* 997. *& peruenit vſque ad ann.* 1010.

B *Alix Archiepiſcopus IV. Beneuentanus Silueſtro Papa II. anno D. M. ad inſtantiam Othonis III. Imp. ab eodem Pontif. ad Archiepiſcopatum euectus, à populo tamen minime receptus, vt habetur in Chron. Arch. Beneuent. Indigna res Religioſo; ſed noſtri ſeculi mores huc deuenere, vt quod abhorrent & execrantur pagani, hoc quaſi pro lege à noſtris politicis habeatur, dum docent viro bono & ſapienti ac præſertim Principi mentiri fas eſſe, & licere alijs ſtruere inſidias, aliudque clau-*

clausum in pectore, aliud verò in lingua promptum habere regnandi cupidine, irridendo Sex. Pompeium, cui cum facillimum esset aduersarios suos violata fide obtruncare, atque ita toto terrarum orbe potiri, pluris fidem, quàm imperium fecerit. Et sunt tam impudentes, vt docere audeant Religionem virtutemque imperio famulari debere, licereque Principi pro re nata fidem vel iureiurando firmatam æquè atque cothurnum exuere. En quibus in rebus gloriantur. Vtinam spe sua frustrarentur, qui dolos concinnare, aliosque capere student, eosque eluderent aues, quas captant & euolarent, sicuti euenit Alix Archiepiscopo, qui non assecutus fuit venationem. O quam longe à primis seculis, vbi Christiani malle mori volebant, vt scribit Iust. Mar. apol. 2. quàm vel semel mentiri.

c *De peregrinatione Ioannis ad montem Hagionoros siue montem sanctum, qui olim Athos dicebatur in Macedonia Græciæ Prouincia meminit etiam Petrus Diac. lib. m. s. de ortu Iustorum Casin. cap. 35. & Ost. in Chron. lib. 2. cap. 22.*

Quidam namque Eremita in eodem monte manens, à paucis vel frequentabatur, vel noſcebatur. Dum quadam die frater, qui ei miniſtrabat, & certis diebus victum deferebat, ſupramemoratum Ioannem venerabilem virum ad eundem Dei ſeruum duxiſſet, ſicut ipſe poſtmodum diſcipulis ſuis cum lachrymis ſolitus erat referre, benignè vt decebat, ab eo ſuſceptus eſt: & cum ſermo inter eos de cœleſtis vitæ gaudijs diutius agitaretur, ſeruus Dei ijs, qui aduenerant, dixit: Venite Fratres quia iam hora eſt, alimenta ſumamus corporis, ne reuertentes in via deficiatis: nec enim ieiuni à nobis recedere debetis, propter quem tanti ſubijſtis iter laboris. Et hæc dicens, menſam præparat, prandium apponit. Cum denique, oratione facta, ad menſam conſediſſent, mirabile dictu, immanis [A] vrſus è vicina ſilua veniens, ſeſe ante ora prandentium fauum melliflui mellis ferens exhibuit. Cumque illi valde perterriti, fugam inire tentarent, venerabilis Eremita ille

eos

eos compeſcuit, & ne terrerentur admonuit, dicens, multos eſſe iam annos, quo ſibi omnipotens Deus per beſtiam illam ſæpiſſimè hoc melliflui nectaris donum, ſua pietate tranſmiſerit. Peracto itaque prandio ſurgentes è menſa, animo magis ſatiati quàm corpore, percepta benedictione, ad Monaſteriũ ſunt reuerſi. Poſt non multos verò dies Beatiſſimus P. Benedictus eidem Ioanni per viſionem apparuit, & dans ei paſtoralem virgam, quã manu geſtabat, vt Caſinum ad ſuum Monaſterium quantocyus reuerteretur, admonuit.

Facto itaque mane Abbati ipſius Monaſterij, religioſo ſcilicet viro, viſionem, quam viderat, per ordinem pandit. At ille, vt erat vir prouidus atque diſcretus, voluntatem Dei in hac viſione cognoſcens, intulit dicens: Frater Ioannes celeriter ad tuum Monaſterium reuerti feſtina, ne tanto Patri, qui tibi per viſionem apparuit, eſſe inobediens videaris: decreuit enim, vt mihi videtur, omnipotens Deus te ſuo gregi præpone-

ponere, &, vt suas fideliter pascas oues, sua miseratione elegisse. Ille igitur visioni & admonitioni obtemperans, transmarina relinquens arua, Christo duce, reuersus est, atque à religiosissimo viro Ioanne, qui tunc Fratribus præerat, Præpositus factus, non multo post tempore (quia idem Abbas corpore iam debilis erat, atque pondus tanti oneris ferre nequibat) consilio & electione cunctorum Fratrum, ab eodem venerabili Patre Abbas est ordinatus. Ille verò, Abbatia relicta, in vicinam siluam secessit, atque ibi vsque ad vitæ suę terminum solitarius degens in omnipotentis Dei seruitio vitam finiuit.

A Non pauci reperiuntur Sancti, qui bruta quædam animantia habuerunt familiaria, quibus aut cibum tribuebant, aut ab ijs accipiebant. Recordare vitæ insignis Eliæ & coruorum ministerij, qui manè quidem panem, vespere autem ei carnem perpetuò afferebant: similiter & eorum, quæ in vita Pauli primi Eremitæ referuntur,

tur, licet ſoleant talia iſta Sanctorum miracula Nouatores hæretici exſibilare. Et hoc eſt, *vt S. Aug. ait lib.* 21. *de Ciuit. Dei cap.* 3. eorum tota ratio, vt quod experti non ſunt, nequaquam eſſe poſſe arbitrentur. *Et ignorare videntur Sanctis viris à Deo non rarò reſtitutum dominium in beſtias ante peccatum primo parenti conceſſum. Vide ven. Bedam in Hexameron, Philonem Iudæum lib. de præmio & pœnis. Magnus Antonius etiam beſtijs imperauit, ne paruulam meſſem ſuam læderent, vt auctor eſt Athanaſius in vita cap.* 25. *Pachomium verò, vt in vita eius cap.* 19. *legitur, Crocodilorum miniſterio fluuium tranſeuntem, qui eum cum ſumma ſubiectione portabant exponentes ad locum quocumque præcepiſſet. Simeon quoque priſcus, vt refert Theodoretus in Philotheo cap.* 6. *duobus leonibus iuſſit, vt hoſpites ducerent, & à via à qua aberrarant, reducerent. Plura occurrunt paſſim in Sanctorum hiſtorijs.*

Interea nec ea, quæ de [A] B. Felice au-

diui

diui, Monacho videlicet huius Monasterij, silentio sunt prætermittenda. Quodam tempore nescio qua de causa ad Teatinam vrbem esse me contigit, & cum ab B Episcopo & Clericis illius Ecclesiæ benignè & amicabiliter susceptus essem, atque orationis gratia ad orationem me duxissent, facta oratione, ad dexteram Ecclesiæ me contuli, ibique ædiculam & altare conspexi. Cumque Episcopum & Clericos interrogassem, in cuius honorem altare illud conditum esset? responsum mihi est, quod in honorem B. Felicis Confessoris Christi altare illud esse dedicatũ. Cum autem quis fuerit ille Felix, inquirerem, dicebant mihi, quod Monachus Casinensis Congregationis fuerit: atque ab Abbate suo illis in partibus missus, vt pastoribus egregiè præesset, ibi vitam finiuit. Et cum ad corpus eius omnipotens Deus multa mirabilia operaretur, à maioribus suis de loco, in quo prius iacuerat, leuatus, atque in hac Ecclesia, sub hoc, vt cernis, altari condi-
tus

tus fuerit. Igitur quoddam memorabile illo in loco nuper ab eo patratũ, omnipotente Domino largiente, narrabatur.

Cum quidã cæcus ad cuncta obstantia pedes offendens, misericordem Dominũ rogaturus, ante eius altare venisset, & prostratus toto in terra corpore, gemitu ac suspitijs, vt meritis B. Felicis sui misereretur, orasset; mox depulsis cæcitatis tenebris, ita sanus & incolumis surrexit, vt mirantibus cunctis, ipse suis oculis lucem cœperit cernere, quam semper ab alijs desiderauerat audire.

A *Agit etiam de B. Felice Petrus Diac. lib. de or. Iustor. cap. 37. Pertinent enim quæ narrat Desiderius, ad ann.* 1052. *vt videre est apud Camil. Pereg. in serie Abb. Casin. in Desiderio.*

B *Episcopus Teatinus, de quo hic inijcitur mentio, Arnulphus fuisse creditur, quem circa ann.* 1049. *sedisse & successorem habuisse Actonem ex Comitibus Marsorum opinatur eruditissimus Abbas D. Ferdinan. Vghellus tom. 6. suæ Italiæ sacræ m. s. mox eden-*

edendo. De antiquis rebus Teatinæ ciuitatis nuperrimè egit Lucius Camarra vir eiusdem ciuitatis patricius humanis ac diuinis disciplinis insigniter expolitus stylo sàtis eleganti, & erudito.

Theophilus: Velim scire, si vir iste venerabilis, qui ita claruit, post mortem in hac vita positus aliquod signum de vitæ suæ merito dederit?

Desiderius: Non quidem hunc venerabilem virum, dum in hoc seculo vixit, aliquod indicium suarum virtutum dedisse comperi: veruntamen omnipotens Deus plerumque agere consueuit, vt illi, qui deuota mente illi seruire student, licet in carne positi, nullum signũ suæ sanctitatis ostendant, post mortem tamen cuius meriti fuerint, celari minime patiatur; vt dum extincta illorum corpora ita miraculis coruscare cernuntur, in ipsius seruitio humanæ mentes acrius accendantur.

Theo. Fateor mihi placere quæ dicis, sed quæso te, inchoata prosequere; vt

dum

dum quæ valde cupio, audio, ad amorē supernæ patriæ fessus animus releuetur.

Desiderius: Gregorius quidam, summæ religionis Monachus, in hoc Cœnobio dictus est, qui, sicut à plerisque huius loci Fratribus audisse me reminiscor, dum in præsenti vita moratus est, sub monasticæ disciplinæ Regula omnipotenti Domino studuit strenuissimè deseruire. Cumque expleto vitæ termino ex hoc mundo migrasset, tanta odoris fragrantia de loco, in quo exanimis iacebat, emanauit, vt omne subito Monasterium illius odoris suauitas, quasi vnius angulum domatis mirifice resperserit. Et dum omnes odoris illius ineffabili quadam suauitate recreati mirarentur, ac quid esset omnino nescirent, nuncius repente ab infirmorū domo properans venit, qui Gregorium Monachum obijsse retulit. Voluit itaque omnipotens Deus ostendere, quanti meriti iste vir fuerit, cuius egrediente anima tam mirifico odore Cœnobium omne repleuerit.

Refer-

[A] *Refertur etiã à Leone Ost. lib. 3. cap. 50. & à Petro Diac. lib. de ortu Iust. cap. 44.*

Alter quidam, vt Fratres, qui adhuc supersunt, referunt, [A] Angelus, in hoc Monasterio Monachus, dictus est, cuius profecto vita nomini dissimilis non fuit. Qui dum infirmitate tactus corporis, vltimũ diem clausisset, dæmoniacus quidam fortè in coquinam intrauerat: & ecce subito cœpit strepere, ac se, furibundus à terra dissiliens, in aera eleuare, magnisque vocibus clamans, cum se à Benedicto perpeti conquerebatur, dicens: O quid nunc mihi modò Benedictus fecit, animam Angeli Monachi, ob paruum cucullum quod gestauit in capite, mihi auferens secum detulit. Cumque omnes qui aderant ad verba illius stupefacti intenderent, & quid diceret ignorarent, repente signum, quo Fratrum obitus significari solet, insonuit: statimque Fratres omnes festinanter ad domum infirmorum pergunt, & Angelum Monachum iam defunctum re-

reperiunt. Qua de re apertè monstratum est, quod animam illius, in aliquo nocere non potuit, de cuius morte coram Fratribus tàm tristem, tàm lugubrem se antiquus hostis ostendit.

A *De Angelo Monacho habetur mentio in Petr. Diac. lib. m. s. de ortu Iust. cap. 39. & in serm. m. s de oct. S. Benedicti, ac in Leone Ost. lib. 3. cap. 42.*

Theophilus: Quæso vt dicas, cur diabolus tantum inimicetur humano generi, vt ab ortu natiuitatis vsque ad exitum vitæ omnibus modis elaboret, à mandatis Creatoris sui hominem auertere, atque ad æternam patriam tendenti quascunque poterit insidias tendere.

Desiderius: Aperta ratio patet, quod antiquus hostis, qui se Creatori suo æquiparare contendit, passus magnam ruinam, in voraginem profundi barathri demersus sit: & idcirco humano generi omnibus modis contrarius existat, quia illuc eum ascendere cernit, vnde ipse

per superbiam deiectus irrecuperabiliter cecidit; inde est quod strepere, insanire, frendere in electorũ Dei transitu terribiliter videtur.

Azzo [A] etiam quidam religiosæ satis vitæ Monachus fuit, qui Ecclesiam B. Michaelis Archangeli in valle, quæ dicitur Regis, à Ludouico Christianissimo Imperatore mirifico opere constructam, postmodum verò à Saracenis destructam omni cum studio restaurauit, ibique Fratres ad omnipotentis Dei seruitium, prout potuit, congregauit. Cumque ibidem in seruitio Dei complesset annos, vltimam iam penè agens ætatem, ad Monasteriũ nostrum, ex quo ab Abbate suo missus fuerat, est reuersus. Qui senio morboque cõfectus in domo infirmorum, in lectulo iacens, extremum vitæ spiritum iam moriturus trahebat, multique è Fratribus excubantes circa lectum ipsius hymnis, & psalmis vacantes, eius exitum expectabant. Quidam vero [B] Frater, qui adhuc superest, & nobiscum in Monasterio conuersatur,

tunc

tunc iuuenis, nunc autem ætate moribusque grandæuus, in dormitorio cum cæteris Fratribus quieſcebat: cum ecce ſubito nocte intempeſta reſpiciens, vidit per viſionem B. Michaelem Archangelum, cuius vultum pictura eum docente cognouerat, per dormitorium venientem: cuius alter Angelus veſtigia ſubſequens paulo longius gradiebatur: quem intuens dixit: Domine, nonne tu es B. Michael Archangelus? Et ille: Ego ſum vtique. At ille: Quo tendis, inquit, Domine? Ad domum, inquit, infirmorum, vt Fratrem Azzonem mecum aſſumam, quia iam tempus eſt, pergo. Et his dictis, viſio quam videbat diſparuit. Qui ſtatim euigilans, ſurrexit, & feſtinanter ad domum infirmorũ perrexit, Fratremque Azzonem è corpore animã iam exhalaſſe inuenit. Qua de re apertè datur intelligi, quod idem B. Michael eum ſecum detulerit, qui ad aſſumendum eum ſe veniſſe teſtatus eſt.

A *Floruit Azzo ad ann. Domini* 1022.

Vide Leonem Ost. lib. 2. cap. 34. & Petr. Diac. lib. m.s. de ortu Iust. Casin. cap. 40.
B *Cui nomen erat Petrus, refert Ost. lib. 2. cap. 34.*

Frater quidam in nostro Monasterio [A] Stephanus Veneticus dicebatur, qui ex Venetiæ partibus adueniens, in sanctæ conuersationis habitu studiosissimè vixit: cuius humilitatis, patientiæ, ac obedientiæ bonū omnibus, qui tunc in omnipotentis Dei seruitio ibidem congregati erant, liquidissimè patuit. Cumque iam tempus esset, vt eius digna conuersatio à iustissimo Domino remunerari debuisset, molestia grauatus corporis, Fratribus coram positis, diem clausit extremum. Tunc quædam religiosissima anus Agundia nomine, virgo mente & corpore, quæ in Sanctimoniali habitu iuxta Ecclesiam B. Mariæ semper Virginis sitam in ciuitate, quæ circa radicem Casini montis est condita, manebat more solito, antequam Clerici eiusdem ciuitatis, ad red-

dendas

dendas nocturnas Deo laudes, surrexissent, ante prædictam Ecclesiam Dei genitricis stans, gemitu, lachrymis ac suspirijs omnipotentem Dominum precabatur: cum ecce subito intempesta noctis hora respiciens, vidit columnam igneam ę cella, in qua infirmi Fratres quiescere erant soliti, exeuntem, cœlumque tendentem. Quæ mox nuntium Monasterium subire præcepit, qui studiosè inquireret, si aliquis ex infirmis fratribus in cella illa degentibus ex hoc mundo migrasset. Tum is, qui fuerat missus nuncius, perniciter montē ascendit, Monasterium intrauit, domum infirmorum adijt, atque Stephanum religiosum Monachũ defunctũ reperijt; & studiosiùs inquirens, inuenit eùm ea hora emisisse animã, qua columna ignea ab ancilla Dei visa est, celsa penetrare polorum.

A *Recitatur etiam hoc miraculum à Petro Diac. lib. m. s. de ort. Iust. Cas. cap.* 42. *& à Leone Ost. in Chron. lib.* 3. *cap.* 42. *Vixit Stephanus Veneticus sub ann.* 1080.

Alter quidã in iam dicto noſtro Monaſterio [A] Ioannes Veneticus dictus eſt, miræ patientiæ, obedientiæ ac humilitatis Monachus, qui quanti meriti apud Ieſum Chriſtum Dominum fuerit, ſuum poſt obitũ manifeſtiſſimè claruit. Cum quidam Frater, cuius [B] nomen à memoria excidit, caſu in inguine crepuiſſet, ita vt interiora eius membrano diſrupto, inter carnem & corium dilaberentur, ſepulchrum ipſius adijt, ac ſe ſuper illud proſternens, lachrymis gemitibuſque, vt pro ſe Dominum precaretur, ex intimo cordis poſtulabat affectu: proculdubio credens eius meritis ſe poſſe ſanitatem recipere, qui in hac vita poſitus omnipotenti Domino totis viribus ſtuduit deſeruire. Cum igitur aliquantulum ſuper ſepulchrum eius orans incubuiſſet, ita reſtitutus eſt ſanitati, vt languoris priſtini nec vllum in eo quidem indiciũ remanſiſſe videretur.

A Meminit Ioannis Venetici Petr. Diac. lib. de or. Iuſt. c.41. & Leo Oſt. lib.3. c.42.

Ra-

Smaragdus Monachus, qui adhuc ſupereſt, & in noſtro Monaſterio commoratur, retulit mihi quod narro. Quod à Leone venerabili Presbytero, auunculo ſcilicet ſuo ſe audiſſe referebat de Antonio Monacho atque Presbytero. Qui ſecularibus ac diuinis litteris haud mediocriter eruditus, ab adoleſcentia vſque ad vitæ exitum in ſæpe dicto Monaſterio degens, omnibus penè in hac Prouincia notus extitit. Qui dum quodam tempore, caſu accidente, ſicut prædictus Presbyter ex ore illius accepit, loco in ſecretiori crepuiſſet, & languore creſcente quotidie vehementer fatigaretur, medicum, à quo ſecari vel exuri deberet, ſi quo modo poſſet ſanitatem recipere, conducere meditabatur. Timebat tamen ſi ſecaretur à medico, vt multoties euenire ſolet, ne fortè moreretur: & rurſus ſi non ſecaretur, ſedulum ſuſtineret dolorem, quod eſt ipſa morte deterius,

rius, periculosius sibi videbatur. Igitur cum intra se hæc diutius agitaret, vnum sibi fore remedium credidit, vt ad sepulchrum B. Benedicti pergens, ipsius misericordiam imploraret, sperans se eius patrocinio posse saluari, sub cuius magisterio se recedens à seculo deuotissimè contulerat. Statim igitur Ecclesiam intrauit ac se coram altari humiliter prosternens, diutius orauit, vt omnipotens Deus meritis tanti Patris, salutem sibi conferre dignaretur. Expleta verò oratione, è pauimento, in quo prostratus iacuerat, surrexit: atque ex crepidine altaris puluerē collegit, & ligans in pãno, loco, in quo patiebatur, superimposuit: atque die altero ita sanus repertus est, vt nec signum quidem præteritæ infirmitatis in eo omnimodo remaneret.

De A Paulo sanctæ conuersationis Monacho, quod à Fratribus, qui adhuc in hac præsenti vita viuunt, & eũ optimè norunt, audisse me memini, referre curabo. Cum idem Paulus salutis suæ causa nostrum ad Cœnobiũ deuenisset, à Theo-

à Theobaldo Abbate, religioſo videli- *Ann.* 1022.
cet viro, qui tunc Fratribus honeſtiſſi-
mè præerat, deuotè ſuſceptus eſt. Quem
venerabilis Pater in Monaſterio B. Pa-
tris Benedicti, quod intra Capuanam
vrbem conſtructum eſt, habitare præ-
cepit: qui poſtquam ad eundem locum
peruenit, ita ſe ſub ſanctæ inſtitutionis
Regula conſtrinxit, vt ob hoc omnibus
mirabilis haberetur. Sed omnipotens,
miſericors ac pius Deus, quantum ſibi
eius digna conuerſatio in hac vita pla-
cuerit, illius poſt obitum oſtendere eſt
dignatus. Cum namque in eodem Mo-
naſterio religioſam, honeſtã, ac dignam
Deo cõuerſationem exercens, aliquan-
tos expleſſet annos, infirmitate pulſa-
tus corporis & carnis ergaſtulo iuben-
te Domino exiliuit. Igitur quidam vene-
rabilis vitæ Epiſcopus ex Galliæ par-
tibus veniens, orationis gratia ad Ec-
cleſiam B. Michaelis Archangeli in Gar-
gano monte cõditam properabat. Cum
autem ad Capuanam vrbem deueniſſet,
iuxta Eccleſiam B Protomartyris Ste-
phani

phani diuersus, hospitatus est. Denique cũ nocte intempesta è lectulo surrexisset, ante Ecclesiam prædicti Martyris stans, vicinas sibi omnipotentis Dei aures precibus, lachrymisque reddebat: cum ecce subito, ad dexteram orientis partem oculos porrexisset, vidit instar solis radijs lucem splendidã è Monasterio per aera mirabiliter aduolare. Cumque diu lucem, quam videbat, attonitus miraretur, signum in Monasterio insonuit, quo Fratris exitus significabatur. Intellexit protinus è Fratrum numero aliquem magni meriti ex hoc mundo migrasse, simulque cum ipsa luce cœli sublimia penetrasse. Mox itaque conuocatis Clericis, quæ viderat enarrauit; statimque ad Monasterium nuncium misit, vt quis ibi defunctus esset, agnosceret. Cumque is, qui missus fuerat, Monasterium intrasset, inuenit Paulum venerabilem Monachum è corpore animam emisisse.

A *Eadem de Paulo Monacho referuntur.*

tur ab Ost. lib.2. cap. 55. & à Petr. Diac. lib. m. s. de or. Iust. c. 43. Floruit ad ann. 1035. Vide Sanct. Capuanū Mich. Monachi de SS. Ioanne Primicerio & Paulo Præposito.

B *Nominatur in Chron. Casinen. lib. 2. cap. 55. & in Petr. Diac. cap. 43. Ecclesia Sancti Laurentij, non Stephani.*

Ioannes A admodum religiosus Monachus, & Sacerdos, cuius superius mentionem feci, qui relicto regimine Monasterij ad Eremi secreta se contulit, in hac vicina silua vsque ad extremum vitæ suæ terminum solitarius mansit: ibique ieiunijs, vigilijs, ac orationibus operam dans, studuit omnipotenti Domino solicita mente seruire. Hic verò cum temporibus Theobaldi Abbatis ex hac luce migrasset, Monachus quidam Ioannes nomine, in Monasterio B. Laurentij Martyris, quod apud Capuam situm est, studiosissimè in Dei seruitio conuersabatur: qui dum quadam nocte antequam Fratres ad vigilias surgerent, de lectulo more solito, omnipoten- *Ann. 1022.*

ten-

tentem Dominum precaturus, ſurrexiſſet, dum attenta mente ſtans miſericordem Dominum precaretur, ſubito reſpiciens clariſſimam lucem in aëre, & intra ipſam venerabilis viri Ioannis animam cœlum penetrare conſpexit. Igitur facto mane certius ſcire volens quod viderat, venit ad Andream, qui cellæ huius Monaſterij, quæ intra eandem Capuanam vrbem ſita eſt, tunc Præpoſitus erat, hocque, quod viderat, per ordinem retulit: & vt ad hoc Monaſterium nuncium dirigeret, qui diligentiſſimè rem, quam viderat, inueſtigaret, obnixè popoſcit. Qui eius voto parere ſtudens, nuncium mox direxit, qui diligenter hæc, quæ dicta ſunt, cognoſceret: citiuſque reuerſus indicare curaret. Tum is, qui miſſus fuerat nuncius, dum feſtinanter pergeret, & in ipſo itinere alter à Monaſterio veniens occurrit, qui Fratribus in prædicta cella Capuæ cõmorantibus, præfati ſerui Dei obitum nunciauit: à quo ſubtiliter inquirens, inuenit prædictum

Dei

Dei ſeruum ea hora ex hac luce ſubtractum, qua eum Ioannes religioſus Monachus, Capuæ poſitus, cœlum mirabiliter penetraſſe cognouit. Tunc vterque ad eos, à quibus miſſi fuerant, reuerſi, alter ſerui Dei obitum; alter vero viſionem, quæ de eo viſa eſt, retulerunt.

A De hoc miraculo agit etiam Petr. Diacon. lib. m.ſ. de ort. Iuſt. cap. 36.

Multorum [A] Fratrum teſtimonio didici hæc, quæ noſtro curaui annotari libello. Et licet Petrus venerabilis Oſtienſis Epiſcopus in ſermone, quem in vigilijs B.P. Benedicti legendum luculentiſſimè compoſuit, id eleganter decenterque inſeruerit, tamen inter cætera miracula, quæ omnipotens Deus ad laudem ſui nominis noſtra etiam memoria, vel ſeniorum noſtrorum, quos ipſi vidimus, quibuſque referentibus, agnouimus, hoc in noſtro Monaſterio oſtendere eſt dignatus, inſerere curaui, vt in

cu-

cuius forte manus sermo ille non venerit, & hoc in nostro libello cognouerit, Deum laudet in mirabilibus suis, qui omni tempore, nouo videlicet cibo alit teneras mentes suorum. Igitur quodam tempore ab initio Maij mensis vsque ad extrema mensis Iulij, tanta siccitas aëris extitit, vt ne paucissimis quidem guttis arens terra, & crebris discissa rimis, aliquo modo madefieri videretur. Tunc quadam die quidam rusticus, vt stipulam triticeæ messis suo in agello succenderet, quo liberius terram excolere posset, allatum ignem incaute supposuit; cumque ignis paulatim stipulam lambendo flammam in altum porrigeret, flante aura in proximam siluam, quæ subiacet Monasterio, rustico renitente dissiluit. Igitur infinitam sibi silua ministrante materiam, ignis huc illuc per latera montis discurrens, omne Monasterium incendio se concrematurum, populis vndique spectantibus, minabatur. Cum itaque Fratres flammis crepitantibus timore exterriti atque

turba-

turbati animo expergefacti, à lectulis ſurrexiſſent(nam in meridiano tempore illis quieſcentibus, res iſta contigerat) videntes tàm immane, tàm ſubitaneum periculum, & ei qualiter reſiſtere poſſent, nullo modo excogitare valentes, ad diuina ſe ſtatim contulere præſidia. Totis itaque viribus, & ex intimo cordis affectu omnipotentem Dominũ rogare cœperunt, vt meritis B.P.Benedicti, quo ordine vellet ſua virtute Monaſterium ab incendio eriperet,quod humana manu defendi poſſe penitus deſperabant. Cumque alij erectis in cœlũ manibus, atque alij proſtratis in terra corporibus,alij flexis genibus,alij in terram demiſſis capitibus omnipotentem Dominum precarentur, ſubito parua nubecula ſe in huius latere montis colligens, ſupra cacumen ipſius diuina imperante potentia, dilatauit: quæ mox tantum imbrem ex ſe effundens expreſſit, vt & incendium omne extingueret, & omnino Monaſterium liberaret. Studeamus igitur Fratres, religiosè ac

pię

piè viuere & tantum Patronum, Deo seruiendo, propitium acquirere: quia cuius meritis nubes huius cacumen montis obtexit, atque ex se copiosum imbrem exprimens, incendiũ extinxit, eius nihilominus precibus. si eum sedulè ac deuotè, præueniente bono opere, rogauerimus, ab æstuantium vitiorum flamma, diuina concedente misericordia, liberabimur.

A Habetur mentio etiam in Petro Damian. serm. habito in vigilia Sancti Benedicti, & in Leone Ost. in Chron. lib. 2. cap. 65.

Quodam [A] tempore sicut ab ijs, qui optimè nouerant, agnoui; dum Fratres huius Monasterij Ecclesiã B. Scholasticæ virginis intra Caietanam vrbem quatenus dum ad aliquas res emendas ibidem pergerent, receptaculum habere possent construerent; quidam ex operarijs in summitate rupis, quæ in capite ciuitatis mari præeminet, saxa quibus

Eccle-

Ecclesiæ parietes construerentur, frangebat. Qui cum attentius eadem saxa malleo quateret, idem malleus de manubrio recidit, ac per ingens præcipitium, quod ibidem patebat, delapsus in mare cecidit: qui valde contristatus quod euenerat damno, ad Fratres vbi parietes Ecclesiæ ædificabant, protinus venit, & ea, quæ sibi acciderant, mœrens retulit. Cumque spes recuperationis esset ablata, & alterum sibi malleum, quo saxa ad Ecclesiæ ædificium frangerentur, fieri decernerant, vnus è Fratribus dixit: descendamus illuc Fratres, forsitan B. Benedictus suis meritis nobis malleũ restituet, qui quondam Gotho ferramentum ex profundo lacus mirabiliter abstrahens reddidit, atque ad opus, quod cœperat, lætum remisit. Placuit sermo coram cæteris, & descendentes ad mare nauiculam sunt ingressi: regirantesque sinum ciuitatis, venerunt ad locum, in quo sub prędicto pręcipitio ex operarij manibus dissiliens malleus ille ceciderat: in quo videlicet

tanta erat aquarum profunditas, vt ſpes recuperandi illum per aliquod humanum ingenium nulla omnino perſiſteret. Igitur cõfiſi de omnipotentis Dei adiutorio & meritis B. P. Benedicti, manubrium in æquora mittunt. Mirum in modum, mox ferrum manubrio adhæſit, & extrahentes eum foras, gratias agentes Deo & B. Benedicto gaudentes ad opera ſua ſunt reuerſi.

A *Recitatur etiam hoc miraculum à Petr. Diacono in ſerm. m. ſ. de oct. Sancti Benedicti.*

Theophilus: Hoc miraculum & in veteri teſtamento ab Heliſeo, & in nouo à Sanctiſſimo P. Benedicto factum reminiſcor. Sed dum merita iſtorum, illorumque longe diſtantia eſſe perpendo, maiorem fateor admirationem de hoc nuper patrato miraculo in animo meo concipio.

Deſiderius: Hoc factum, chariſſime Frater, non tantum iſtis imputare debemus,

bemus, quantum illi, de cuius meritis confisi, id agere tentauerunt. Veruntamen vis narrem aliquid de obsessis à dæmone, diuina largiente clementia, suffragantibus B. Benedicti meritis in hoc eius Monasterio curatis: vt audientium animus magis ac magis in Dei laudibus conualescat, atque in amorem summæ diuinitatis multipliciter incalescat.

Theophilus: Quidquid ad ædificationem audientium dicere velis, prosequere: ego autem me hæc gratanter auscultare profiteor.

Desiderius: Quidam puer in domo hospitum simul cum patre in lectulo cubans, cum ad necessitatem corporis in ipso noctis silentio surrexisset, subito ingens leo dentibus fremens eum paratus discerpere vnguibus, sibi horrendus apparuit, qui pauore nimio exterritus vociferans, in terram corruit. Ad cuius vocem mox turbatus pater è lecto surrexit, festinus ad eum, valdeque anxius accessit, cur ita clamasset, vel quid sibi

euenisset, prima diligentia solicitus interrogauit. Ille immanem leonem contra se venientem tremebundus ac palpitans vidisse se retulit. Quem pater blanditijs demulcens, in vlnis proprijs acceptum reduxit ad lectulum. Sed diabolus, qui in specie leonis sibi apparuerat, in eum ingressus, post aliquot dies vehementissimè vexare cœpit. Cumque ad Ecclesiam ante altare Beatiss. Benedicti esset adductus, mirum in modũ in pauimento clausis oculis prostratus iacens, quicumque Monasterij portam ingrediebatur, mox eius nomen exprimebat, dicens: Talis, vel talis homo per portam modo Monasterij ingreditur. Quidam autem Frater cum causa obedientiæ è Monasterio ad ciuitatem descendisset, duodecim à quodã accipiens denarios, eosque propriæ vtilitatis gratia occulte capiens sibi in sinum misit. Cum autem ad Monasterium reuersus, ad puerum in locum quo vexabatur, accessisset, statim diabolus hoc modo eum per os pueri coram

ram Fratribus infamare cœpit, dicens: Monachus iste contra Regulam sui ordinis duodecim denarios à tali viro accipiens causa proprij commodi occultatos retinet in sinu. Igitur cum à Fratribus interrogaretur, vtrumnam vera essent conuitia, quæ antiquus hostis per os vexati sibi obijceret? mox ille suam clamitans culpam, omnino id ita esse professus est.

Alter quoque Frater, cuius nomen, ne verecundiam patiatur, omitto, ex alio Monasterio suæ salutis causa ad nostrũ deductus, quadam nocte ad nocturnas vigilias, lectionem de veteri testamento in Ecclesia more solito Fratribus residentibus, recitabat, cum fortè puer, qui vexabatur, aderat. Et ecce subito diabolus per os eius exclamans, illa omnia, quæ legebantur, sese ad liquidum nosse, ibique fuisse protestabatur; & adiungẽs huiusmodi lectori verbis exprobrabat: Sed si ea, inquit, quæ de te scio, referre coram præsentibus vellem, magnam profecto tibi verecundiam incutere

possem. Et reuera Fratrem illum abunde in suo Monasterio seculariter vixisse compertum est. Postquam igitur pro vexato puero ante sepulchrum B.P Benedicti diutius à Fratribus oratũ fuisset. Ita sanus effectus est, vt amplius à maligno spiritu vexari minime visus esset.

Eodem etiam tempore alter puerulus ingentem Æthiopem super tectum stantem conspexit: qui valde territus, mox fugam arripuit. Sed idem dæmon eum insequens ad ostium domus, in terram prostrauit, statimque in eum ingrediens acriter miserũ fatigabat. Cumque in Oratorium ad sepulchrum prædicti Patris per aliquot dies sæpe fuisset adductus, eiusdem Patris meritis, qui eum inuaserat dæmon relinquens abscessit, sic vt ad eum accedere vlterius ausus non fuerit.

Alius quidam Ioannes nomine, qui ætate prouectus adhuc superest, atque in infirmorum domo deseruit ex Prouincia Marsorum, de qua ortus fuerat, cum à pessimo dæmone teneretur, hoc

ad

ad Cœnobium gratia recuperandæ ſalutis à propinquis adductus eſt, proculdubio credentibus eum meritis B. Benedicti ſalutem poſſe recipere: ad cuius limina multos diuerſis languoribus occupatos audierant ſaluti priſtinæ reſtitutos. Et ipſe poſt non longum tempus expulſo hoſte ſanitate recepta magnam exultationem videntibus intulit.

Theodoricus etiam Monachus atque Sacerdos, qui adhuc viuit & nobiſcum in hoc Cœnobio religioſam vitam ducens, conuerſatur; nepotem habuit, quem valde diligebat in ſeculo: in quem antiquus hoſtis ingreſſus eſt, non tamen vt aperte eum vexaret, ſed latenter languorem inferens, quaſi paralyticum videntibus exhiberet. Hunc itaque prædictus auunculus eius cauſa recuperandæ ſanitatis ad ſe, de B. P. Benedicti confidens meritis, adduci fecit. Sed cum in hoc Monaſterio aliquandiu infirmus, ita vt venerat, perduraret, & à nullo, quod eum dæmon poſſideret, æſtimaretur, quadam die ab eodem

auunculo ſuo ad venerabilem virum Lambertum nomine, qui in hac proxima ſilua iuxta Eccleſiam SS. Martyrum Coſmæ & Damiani ſolitarius habitabat, vt eius benedictione frueretur, delatus eſt. Cui vir Dei panem benedictum dedit, eumque vt comederet, imperauit. Cumque ſibi, quod acceperat in os miſiſſet, idque comedens guſtaſſet, dæmon, qui hactenus in eo latuerat, benedictionem tanti muneris ferre non valens, ſtrependo, vociferando, huc illucque diſſiliendo, quæ cauſa languoris eſſet, innotuit. Poſtquam vero cum auunculo ad Monaſterium eſt reuerſus, & aperte quod à dæmone poſſideretur, cognitum fuit, ductus in Oratoriū eſt, quò omnipotentem Dominum pro eo rogaturi cuncti ſimul fratres conueniunt. Expleta itaque oratione ac pſalmodia, hora ſexta fratres ad refectorium, dimiſſis cum eo duobus vel tribus Monachis, cauſa reficiendorum corporum pergunt. Igitur cum illi, qui remanſerant, diuinam pro eo miſericordiam
la-

lachrymabiliter precarentur, quatenus intercessione Beatissimi Confessoris sui Benedicti liberare captiuum hominem dignaretur, Monachus veneranda canitie eidem, qui vexabatur, ante altare stare visus est: qui antiquo hosti ab eo recedere potenti virtute imperabat. Mox dæmon, facto impetu, magno cum vomitu ab obsesso exijt, atque ad eum vlterius accedere minimè præsumpsit. Quem videlicet senem B. Maurum proculdubio fuisse compertum est, cuius reliquias fratres, qui cũ eodem obsesso in Ecclesia remanserant, super pectus eius magna cum deuotione ac spe posuerant. Is autem liberatus à dæmone, est Monachus factus, & in hoc Monasterio cæteris cũ fratribus in Iesu Christi Domini nostri seruitio perseuerans existit.

Rusticus quidã in vicinia huius Monasterij in castello, quod Sancti Angeli nominatur, habitabat: qui festiuitatem B. Nicolai Confessoris Christi per annos singulos vna cum familia sua prout

po-

poterat deuotiſſime celebrabat. Ea igitur die, qua eius ſacra à fidelibus colebatur ſolemnitas, ad Baſilicam illius nomini conſecratam, cum vxore & filio, in puerili adhuc ætate manente, oblationem Domino oblaturus, acceſſit. Poſtquam verò expletis Miſſarum ſolemnijs, & communione ſacri corporis & ſanguinis Domini participati, ad domum propriam ſunt reuerſi, puer à patre agrum reuiſendi licentiam petijt. Quem pater compeſcuit, dicens: Non eſt dignum, ò fili, in agrum hodie ad agri opus exercendum exire, quia, licet indigni, diuina ſacra percepimus, & feſtiuitas Patroni noſtri beatiſſimi ſcilicet Nicolai ab omnibus magna cum deuotione vbique recolitur. Sed ille puerili leuitati deditus, poſtquam quod petierat à patre impetrare nequit, paterna iuſſa paruipendens, clam de domo auolans, ſolus ad rura viſenda contendit. Vbi vero aliquandiu in agro moratus, ſolem ad occaſum vergere, & opacam noctem iam penè terris imminere conſpexit

ſpexit ad vicinam ſiluam, ne vacuus redire videretur, ac per hoc patris gratiam, cuius verba contempſerat, recipere poſſet, ligna cæſurus, domumque delaturus acceſſit. Cumque ligna iam componere cœpiſſet in ſarcinam, ſubito quaſi vehemens ſpiritus ſonitum cõtra ſe venire perſenſit; eleuatoque ſurſum capite nigerrimam auem in modum vulturis magno cum impetu per aéra ſuper ſe volantem conſpexit, quæ haud longiuncule in ſemita, qua puer regredi debebat, ſeſe obuiam poſuit. Itaque cũ timore perterritus ac tremebundus in eam intenderet, illa in ſpeciem nigerrimi pueri, cuius capilli hiſpidi ac ſurſum erecti, extrema pars veſtium in ruborem deſinere videbatur, ſeſe transformans, oſtendit. Igitur puer dum id, quod videbat, pauidus vt erat, animo inſpiceret, idem antiquus hoſtis eum taliter allocutus eſt: Efficere, inquit, ò puer ex toto meus, & vna mecum ad huius proximi fluminis oram accede: ibique auri, & argenti magnam copiam

tibi

tibi tribuam, vt non lignis, sed auro, argentoque domum reuertaris onustus: quatenus dum superfueris, omnes propinquos vicinosque tuos diuitijs excellens, nobiliter delitiora vita fruaris in terris. Hæc autem ei antiquus hostis non ideo persuadebat vt quæ pollicebatur, tribueret, sed vt eum mergens necare posset in flumine. At puer frequens Christi nomen inuocans, crucis se studebat munire signaculo, flebilique voce talia responsa reddebat: Absit à me, absit, vt alicuius aliquando efficiar famulus, nisi qui me creauit, omnipotentis Dei, & qui me generauit patris mei. Cum itaque iterum atque iterum signum salutis sibi apponeret, dæmon, qui videbatur, in vndas vicinas fluminis inde se submouens, magno cum strepitu se mersit, ibique serpentum sibilare, asinorum rudere, mugire taurorum, rugire leonum more cœpit, atque tantum timorem misello incussit, vt tota sibi silua rotari in vertiginem videretur. Cumque in terra ferè jaceret exanimis

&

& quid ageret penitus ignoraret; ecce subito senex mitrato capite, candidus, indutus stola, sibi adstans apparuit, & inquit ad eum: Quid hic agis, cum se iam hora tardior protrahat, & recedentibus cunctis solitaria iam penè arua remanserint? Surge quantocyus, domumque redire festina, ne si amplius hic moratus fueris, graue periculum incurras. Surgens itaque de terra, cum se ad leuandam sarcinulam inclinasset, idem, qui visus fuerat, senex disparuit. Et ecce iterum malignus spiritus ante oculos eius se ingerens, eisdem quibus prius verbis affari puerum cœpit. Sed ille nihilominus quæ hortabatur, se facturum omnino denegans, flens, & eiulans in terram decidit, ac prout poterat & sciebat, Saluatoris omnium Iesu Christi clementiam, vt sibi præberet auxilium, flagitabat. Mox ille venerandus senex, qui ei dudum visus fuerat, rursus apparuit, & vt citius surgeret, lignaque auferens, asportaret, hortatus est. Ad cuius aduentum, inimicus, qui videbatur, vt

su-

fumus euanuit. Quem vtique ſenem, beatum fuiſſe credimus Nicolaum, cuius celebrandæ feſtiuitati prædictus ruſticus eo die operam dederat. At puer ad ſenis imperium ſurgens à terra, leuata ſarcinula, ſumma cum velocitate domum rediјt, & vt ipſe poſtmodum referebat, tam leui ſibi illa lignorum ſarcinula facta eſt, vt nihil ponderis habere videretur. Cum autem domum regreſſus paululum remoratus eſſet, qui ei apparuerat dæmon in eum ingreſſus cœpit horribiliter fatigare. Vterque turbatus parens affuit lugens, & perſtrepens familiola cuncta circumſtetit. Sed cum nullum ei auxilium impendere poſſe ſe cernerent, ſalubri réperto conſilio, hoc ad Monaſterium ad limina eum B. Benedicti perducunt, atque ad eius venerandum ſepulchrum in dextera parte altaris, miſericordiam Domini lachrymabiliter poſtulantes, proſternunt, ibique obſeſſus vehementer fatigatus obdormiuit. Igitur dũ ſic feſſus dormiens iaceret, aperiri ſibi ſubito à latere viſum

eſt,

eſt, indeque vir clariſſimo aſpectu candidoque amictus habitu procedens, eius aluum, pectuſque diu contrectans, ei, vt ſurgeret ac diſcederet, imperauit. Qui mox expergefactus, ita ſanus ſurrexit, vt dæmoniacam infeſtationem in ſe vlterius non ſentiret. Hæc omnia per ordinem, ex ore ipſius pueri, qui paſſus fuerat, lacrymabiliter referentis audiui.

Theophilus: Hæc, quæ puero contigiſſe narras, valde admiror, atque ad omnipotentis Dei iudicia tremens ſtupeſco, cur illum, qui vnà cum patre feſtiuitatem B. Nicolai deuotè celebrans communionem Dominici corporis & ſanguinis percepit, immundo ſpiritui mancipare permiſerit.

Deſiderius: Si animaduertas vtique, quantum parentibus non obedire delictum ſit, cum Scriptura dicat: *Honora* Exod.
patrem tuum & matrem tuam, vt ſis lon- 20.
gæuus ſuper terram. Et item: *Melius eſt*
obedire, quàm ſacrificare, & auſcultare 1.Reg. 15.
magis, quàm offerre adipem arietum, quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, repu-

gnare,

gnare, & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle
Prou. 1 *acquieſcere*. Et Salomon: *Audi fili mi diſciplinam patris tui, & non dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo*. Et alio loco:
Eccl. 3. *Quam malæ famæ eſt, qui relinquit patrem, & eſt maledictus à Deo qui exaſperat matrem*. Iuſto Dei iudicio id accidiſſe probabis. Permiſit itaque Deus puerum hunc pro ſua inobedientia flagellari: ſed ſolita pietate non eſt paſſus eum ſub eodem verbere diutius immorari: vt ex hoc quiſque intelligat, quantum inobedientia periculum pariat, atque ad obediendum parentibus quantum ſeſe humiliter ſubdere debeat.

Theoph. Verba reſponſionis tuæ ſatisfeciſſe videntur interrogationi meæ.

Deſiderius: In Diœceſi Teatini Epiſcopatus eſt Monaſterium nobile iuxta radicem Maiellici montis, in honorem Sancti [A] Liberatoris conſtructum & huic noſtro Caſinenſi Cœnobio ſubditum, vbi magna Fratrum multitudo commorantes iuxta almi B. Benedicti

man-

mandatum Christo Domino vero Regi militantes deseruiunt.

A De Monasterio Sancti Liberatoris in Diœces. Teatin. Vide Ost. in Chron. lib. 1. *cap.*44. *& eruditiss. Lucium Camarram de antiquis rebus Teatinæ ciuitatis. Quod in illo euenit legitur etiam in serm. m. s. Petr. Diac. de oct. Sancti Benedicti.*

Quodam igitur tempore dum fratres in eodem Monasterio in noctis silentio iuxta morem quiescerent, quidam reuerendus vir Monasterio indutus habitu apparuit vni eorum, eumque exhortans, vt velociter de lectulo, in quo iacebat, surgeret. Cumque ille ad eius imperiũ expergefactus perniciter surrexisset, inquit ad eum: Accelera & excita omnes Fratres, & vt velociter surgant, atque ad Ecclesiam pergant, magnis clamoribus insta, quia hæc, in qua quiescunt, cella sub omni est celeritate casura. Ille autem iussis obtemperans, magnis vocibus clamare cœpit: Surgi-

te, inquiens, Fratres, ſurgite, atque ex hac cella, quia protinus ruitura eſt, quantocyus exite: ne moram in ea amplius facientes, à ruinis, quod abſit, opprimamini. Cum igitur illi expergefacti, eius à clamoribus turbati, vnde hęc noſſet, inquirerent? Ille, quæ viderat, quæuè ſibi dicta fuerant, ordine retulit. Mox itaque fratres, inde celeriter exeuntes, Eccleſiam intrauerunt, nocturnamque ſynaxim more ſolito, pulſatis ſignis Domino decantare cœperunt. Cumque intentis mentibus officia conſueta perſoluerent, ſubito prædicta domus, dato magno ſtrepitu, funditus corruit. Exterriti fratres feſtinè pergunt, ſoliciti ne quis eorum illa ruina oppreſſus eſſet inquirere: & cum delapſam materiam huc illucque deuoluerent, inuenerunt vnum è fratribus ſenectute grauatum ſub ruinis vndique circumiacentibus incolumem remanſiſſe, extractumque foras quonam modo euaſiſſet, curioſè interrogauerunt. At ille, cum domus, inquit, funditus fatiſcens ſuper me dilabere-

beretur, ſubito quidam ſplendidus vir, monaſtica veſte indutus, mihi adſtitit, ipſamque ruinam iam iamque ſuper me ruentem meque opprimere minitantem, brachio ſuo ſuſtentans, incolumem, vt ipſi cernitis, conſeruauit. Qui videlicet B. Benedictus fuiſſe creditur, qui & antea paterna pietate Dominicum gregem ſub ſuo magiſterio militantem, ſua admonitione & protectione éripuit, & ſenem fugere non valentem manu ſolicitudinis ſuæ defendit.

Quidam etiam frater in eodem Monaſterio [a] Ioannes dicebatur, qui ætate, ac ægritudine preſſus, extremum vitæ ſpiritum trahebat. Cum igitur quadam die aliqui ex fratribus more ſolito decantaturi matutinas laudes ad eum veniſſent, ille eos voce qua potuit compeſcuit, dicens: Nolo, inquit, vt mihi Canonicas horas amplius decantetis, quia Dominus Abbas cum multis fratribus albis veſtibus indutis ad me modò gratia viſitandi venerunt, mihique matutinale officium decantantes poſt pau-

lulum se huc venturos, meque secum assumpturos esse dixerunt. Dum itaque fratres, qui ad eum venerant, ad eius visionem intenti, & si vera essent quæ retulerat, solicitè præstolarentur, post vnius horæ spacium frater ille magna cum exultatione emisit spiritum. Ex quo animaduertere possumus B. P. Benedictum fuisse, qui ei cum illa albatorum concione apparuit, eumque secum vt promiserat, assumpsisse. Hæc, quæ retuli, in quadam veteri paginula imperito satis stylo exarata reperi, nostroque nunc associare libello studui.

A *Narratur quoque in serm. m. s. Petr. Diac. de oct. S. Benedicti.*

Quia vero omnipotens Deus non tantum in magnis, sed etiam in minimis rebus aliquando ostendit mirabilia sua, vt fides credentium magis ac magis augeatur, ac in laudibus Creatoris sui, vniuersa creatura prorumpat; cum in cunctis vsui humano concessis paterna pie-

pietate curam habere conſpicitur. Quid de lampadibus in hac Eccleſia nostris temporibus actum ſit, ſicut à Gregorio venerabili Monacho, qui eiuſdem Eccleſię custos adhuc ſupereſt, didici, ex parte referre non negligam.

Cum [A] quadam die vnus è custodibus lampadem in Oratorio ante altare, igne admoto, accendiſſet, eamque ſurſum pene vſque ad laquearia eleuaſſet, repente delapſa, ante altare in pauimentum cecidit. (Mirabilis Deus in factis ſuis) non ſolum fracta non eſt, ſed nec oleum effuſum, nec ignis in ea accenſus extinctus eſt.

A Ea, quæ de lampadibus referuntur, confirmat etiam Leo Oſt. in Chron. lib. 3. cap. 38. & Petr. Diac. in ſerm. m.ſ. de oct. S. Bened. Affine his miraculis eſt, quod de S. Martino hauſtum ex Seuero Sulpicio dialog. 3. cap. 3. verſu expreſsit Venantius Fortunatus lib. 4. de vita S. Martini.

Lapſa pauimento ampulla ſtat marmore tenſo.
Sed nec ſaxa vitrum perdunt, nec vaſa liquorem.

Alio tempore cum præfatus Gregorius, lampadem ante imaginem Saluatoris, quæ supra fores Ecclesiæ depicta erat, vellet reficere, inuenit eam extensis vncinulis ita in aëre dependere, vt nulla prorsus materia sustentaretur. Qui mox conuocatis fratribus, qui prope adstabant, eis vt tanti testes miraculi esse deberent, quod miratur, ostendit.

Præterea alio tempore in hac eadem Ecclesia B. Benedicti ea nocte, quæ præcedebat diem, qua eius festiuitas agebatur, sicut ab eis qui huic miraculo interfuere, accepi; dum ad vigilias vnus è custodibus lampadem ante imaginem eiusdem B. Benedicti, reficeret, repente delapsa in pauimentum corruit, ac illæsa permansit: quæ iterum ter sursum eleuata ter cecidit: &, quod mirabilius est, nec ipsa frangi, nec oleum effundi, nec lumen in ea accensum extingui diuina conseruante virtute, potuit.

Plura sunt in huius Monasterij Oratorio ex lampadibus huiusmodi facta miracula: quæ quia valde simplicia sunt, su-

ſuperfluum ſcribere duximus. Hæc autem idcirco ſcripſimus, ne, quia parua ſunt, omnino contemni viderentur. Vnum autem, quod in ſuperiori libro à memoria excidit, ſuo in ordine referre, in quo me tibi narrare promiſeram, qualiter omnipotens Deus hoc Monaſterium ſæpe de tyrannorum manibus eripuerit, in hoc ſecundo, ne à memoria laberetur, ſcribere opportunum duximus.

Dum prædeceſſoris noſtri [A] Athenulphi tempore prędia huius Monaſterij acriter ab Aquinenſi Comite infeſtarentur, & neque Monachorum precibus, neque reuerentia almi P. Benedicti, qui fundator ac ædificator huius Cœnobij extiterat, animus eius emolleſceret, vt ab huius loci læſione ſe aliquo modo temperaret, prædictus Abbas neceſſitate compulſus, poſtquam vidit ferocem viri animum nullo modo mitigari poſſe, aliquot ex Nortmannis, qui tunc temporis conductu noſtrorum Principũ Italiam aduentabant, in poſ-

ſeſſiones huius Monaſterij, quatenus eas à prædicto Comite per eos tueretur, induxit. Qui poſtquam & domos ad manendum, & ſtipendia, quibus ſuſtentarentur, abunde percepere, cœperunt quæque Monaſterij pertinentia, more ſtrenuorum militum, inimicis longè repulſis, circumcirca nobiliter, fideliterque defendere. Igitur cum prædictus Abbas, & qui ei in regimine ſecundo gradu ſucceſſerat, ſuperuixere, cõducti milites ſatis honeſte in eorum fidelitate manſerunt: poſtquam verò ipſis hac vita ſubtractis, fortuna noſtrorum Principum mutata, aliquantulũ vacillare cœpit: Nortmannica cohors, quæ ob noſtram defenſionem admiſſa fuerat, nobis infida atque aduerſa paulatim eſſe cœpit; quę quotidie ad noſtram perniciem vt canis & ſerpens, modo hæc modo illa nobis auferens, ad dominationem ſui iuris ſacrilega ducti cupiditate, deuoluunt. Vnde factum eſt, vt ex tanta tamque ampla poſſeſſione, nihil aliud ad noſtri commodi vſus, præter ciuitatem,

quæ

quæ ad radicem Casini montis sita est, cum quatuor vel quinque villarum fundis, remanserit: qui etiam (sicut barbarica auaritia nescit tenere modum) quotidie ab eis oppressi, illis opes auferentes nobis miseriam atque inopiam tribuebant. Cum igitur per aliquanti spatium temporis sine vlla animi pietate id incessanter agerent, & misericors ac pius Dominus seruis suis fame, atque inopia laborantibus, sua benignitate subuenire decreuisset, Beatissimus P. Benedictus cuidam rustico in agello cuiusdam nostræ villulæ commoranti, per visionem apparuit, eique vt egrediens se sequeretur iussit. Cumque idem rusticus ad eandem visionem animum intenderet, visum est ei, quod Beatissimus Benedictus cunctos Nortmannos, qui eius bona inuaserant, cum virga, quam manu gestabat, potenti virtute à finibus huius terræ expelleret, eosque vacuos rebus, oneratosque ignominia à sui hæreditate Monasterij eliminaret. Eodem itaque anno, præfata cohors Nortmannica

Ciuitas Sancti Germani.

nica amplius, quam solebat per audaciam insolescens, ad nostram calamitatem, arcem, quæ S. Andreæ nuncupatur, vt securius nobis sublata retinere posset, occupauit: quæ vtique res illorum animum ad dominationem, nostrũ ad desperationem adduxit. Postquam ergo eadem arce potiti sunt, quadam die in vnum conglobati, magna cum superbia in præfatam Casini ciuitatem venientes intrauerunt: ibique nutu Dei à populo ciuitatis oppressi, aliquanti eorum vel occisi vel capti sunt, cæteri autem qui remanserunt, in munitionem prædictæ arcis fugientes se cõtulerunt. Igitur habitatores huius terræ vnanimiter facto grege, vicinis vndique auxiliantibus, ad obsidionem eiusdem arcis animũ intendunt. (Mira dicturus sum) obsidione facta, dum iacula ex vtraque parte acriter impulsa mitterẽtur, Nortmannorum pila, velut à ventorum flamine retorta, eos à quibus missa fuerant, sauciabant. Quid multis opus est? cum se à semetipsis ita impugnari conspicerent,

rent, & iam amplius resistere minime valerent, cernentes durum sibi esse contra stimulum calcitrare (& quod contra se diuinam dexteram dimicare cognoscerent) facta deditione in manibus Abbatis, & Monachorum se tradunt: à quibus vix defensi, ad socios, qui in Auersano oppido commorabantur, remissi sunt. Sicque factum est, vt ab eo tempore, B. Benedicti meritis, hæc in qua degimus, terra, ab eorum infestatione illæsa permaneat, atque sub ipsius Sancti tutamine secura persistat.

A Athenulphus Abbas sedit ab an. 1011. *& vixit vsque ad* 1022. *quo tempore contigerunt ea, quæ narrat Desiderius. Vide Ost. in Chron. lib.* 2. *cap.* 71. *& Petr. Diac. in serm. de oct. S. Benedicti.*

Modus libelli huius nos ad finem tendere cogit. Sed bonum obedientiæ quæ inter cæteras virtutes prima est, non sinit nos virtutem cuiusdam fratris, qui eam tota cordis humilitate vsque

ad mortem quoque sectatus est, penitus silentio præterire: illum videlicet imitans, qui factus obediens Patri vsque ad mortem, obedientiæ nobis pariter ac patientiæ reliquit exemplum.

Qui videlicet Frater huius nostræ Congregationis [A] Raynerius nomine, iuuenis quidē ætate, sed moribus grandæuus fuit: cui multi ex fratribus, qui adhuc supersunt, & eum optime nouerunt, testimonium perhibent, quod tantæ humilitatis, tantæque obedientiæ fuerit, vt ex hoc mirabilis ab omnibus haberetur.

Cui dum quadam die esset ab Abbate suo iniunctum, ad aliquod opus pro vtilitate Monasterij peragendum, Teatinum adire territorium: ille læto, vt semper, animo ad obedientiam promptus, iussa implere festinans, iter arripuit. Qui dum pergeret, & aliquanti iam itineris spatium profligasset, à latrunculis cuiusdam potentis viri Oderisij, qui ex præcepto eius, si quid ex Monasterij huius rebus diripere possent

ſent, viam obſeruabant: omnibus, quæ deferebat, ſublatis, interfectus eſt. Cuius quidem corpus, vel propter inimicorum inſidias, vel quia longe erat, ad hoc Cœnobium deferri non potuit, ſed in quadam Eccleſia iuxta poſita humi traditum eſt. Sed quantum illius obedientia omnipotenti Deo fuerit accepta, ad extinctum eius corpus oſtendere eſt dignatus. Cœperunt itaque multi infirmitate detenti ad eius ſepulchrũ properare, & recepta ſanitate ad ſua incolumes remeare. Inter quos [B] Atto Comes, magni Attonis Comitis filius, præfati quoque Oderiſij gener, cum grauiter detentus à febribus fatigaretur, ad ſepulchrum iſtius, fama ducente venit, ibique in oratione proſtratus, recedente febre ita ſanus ſurrexit, vt malæ illius valetudinis, qua antea laborabat, nihil prorſus in ſe ſentiret; qui pro recepta ſanitate gratias referens, ob retributionem tanti muneris, optimo ſuper eius ſepulchrum oblato pallio, gaudens diſceſſit.

A *De Raynerio Monacho Casin. occiso à latronibus agit quoque Petr. Diac. lib. de ort. Iust. Cas. cap. 45*

B *Viuebant anno Domini* 1053. *& fuerunt Italorum duces aduersus Nortmannos. Vide Guillel. Apuliensem lib. 2. rerum in Italia, ac Regno Neapolit. Nortmannicarum.*

Et quoniam de mirabilibus Dei cœpimus facere mentionem, quod mihi ipsi contigit, silentio prætereundum non duxi, dicente Scriptura: *Quod secretum Regis abscondere bonum est, opera vero Dei manifestare ac reuelare honorificum est.* (Tob. 12) Cum intra annos pueritiæ positus, vi febrium laborarem, beatæ memoriæ Ioannes, reuerendæ dignitatis Sacerdos; qui tunc in nostra Beneuentana vrbe in Dei seruitio celebris habebatur, visitationis gratia ad me properans venit. Cumque paululum cum cæteris, qui aduenerant, consedisset, & me vehementius à tertiano typo vrgeri conspiceret, motus charitate, quam

erga me habebat, ſurrexit, ac perfuſus ora lachrymis lenta voce Dominum inuocans, manum capiti meo impoſuit, & febris, quæ me acrius infeſtabat, mox effugata diſceſſit.

Ea etiam, quæ [A] Leone Abbate Monaſterij S. Pauli Apoſtoli, ſecundo ab Vrbe Roma milliario conſtituti, vbi ſacratiſſimum eius corpus ſignis prodigijſque coruſcans, veneratur, & colitur, referente cognoui, in calce huius libelli ſcribere curabo. Dicebat enim: Quod ſibi Adam reuerentiſſimus valde Monachus & cuſtos Eccleſiæ huius noſtri Monaſterij, retulerit. Quia quadam die dum idem venerabilis Adam portam Monaſterij ad aliquod opus faciendum eſſet egreſſus, duo iuuenes in habitu Monachi, ſibi in ipſo introitu Monaſterij obuiauerunt: cumque ſalutatos eos, ſtudioſè, qui eſſent, inquireret, audiuit ab eis, quod vnus eorum Protus, alter vero Hyacinthus diceretur. At ille obſtupefactus, cur veniſſent, cum percunctaretur, illi inquiunt:

Ad

Ad fratres, qui hodie noſtri memoriam mente deuota recolunt, viſitandos venimus. Erat enim ea dies, qua pro Chriſto effuſo ſanguine, palmam martyrij, ipſo donante, meruerunt. Cum ergo attonitus paululum ſubſtitiſſet, ac illi incœpto itinere Monaſterium eſſent ingreſſi, ad ſe reuerſus, certius quod audierat, cognoſcere volens, rapido eos curſu proſequitur. Dumque eos huc illucque per Monaſterium ſtudioſè requireret, ac minimè inuenire poſſet, quoſque ſibi obuiantes interrogare cœpit, vbi eſſent Monachi, qui modo ſecum loquentes Monaſterium eſſent ingreſſi? Sed illi nullum in Monaſterium introiſſe præter illum ſe audiſſe profeſſi ſunt. Qua de re apertè datur intelligi, eos qui ſibi apparuerant, Sanctos Martyres Protum & Hyacinthum, quorum feſtiuitas eo die celebrabatur, veraciter fuiſſe. Quæ omnia eodem ordine à Firmo huius Monaſterij veterano Monacho, nepote ſcilicet ipſius Adæ, quo ille mihi Romæ poſitus dixerat,

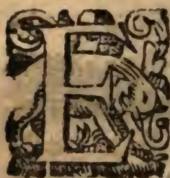
reuersus ad Monasterium, acta fuisse percepi.

A Argumentis Ioannis Bosci relatis in bibl. Floriac. de iurisdictione Monasterij Sancti Pauli de Vrbe tempore Leonis Abbatis, cuinam Congregationi subesset, Casin. an verò Cluniac. respondit Lauretus in lib. de exist. corp. S.Benedicti in monte Casin. cap.25. Miraculum verò prædictũ SS. Martyr. Proti & Hyacinthi, narratur etiam à Leone Ost. in Chr. lib.2. c.48. & à Petr. Diac. lib. m.s. de ort. Iustorum, cap.46.

Hic finem faciat huius diei Oratio: quatenus in honore tantorum Martyrũ, Liber iste conclusus, recreato per huius noctis spatium animo, ad cætera quæ restant Sanctorum acta, ipsorum omniumque Sanctorum precibus adiuti, fideliter enarrando veniamus.

LIBER TERTIVS DIALOGORVM VICTORIS PAPÆ TERTII.

Qui est de miraculis alibi gestis.

XPLETIS duobus, Christi gratia comitante, libellis, quos de miraculis Dei, vel in hoc Cœnobio, vel in ſibi ſubditis cellis, ipſo largiente patratis deſcripſimus, ad narrationem tertij cōcedente Domino veniamus. Et quia cætera, quæ extra huius Monaſterij clauſtra facta ſunt, quæque viſu vel auditu percepimus, in alijs duobus libellis adhuc exaranda remanent, operæ pretium mihi videtur ab ipſo capite Eccleſiæ exordium ſumere, ſicque poſtea ſeriatim ſtylo proſequente ad ſingula membra venire.

Dum igitur *A* negligentia Sacerdotum*, Italia à recto Religionis tramite

pau-

paulatim deuians labefactaretur, in tantum mala consuetudo adoleuit, vt sacræ legis authoritate postposita, diuina humanaque omnia miscerentur: adeo vt populus electionem, & Sacerdotes consecrationem, donumque sancti Spiritus, quod gratis accipere, & dare diuina authoritate statutum fuerat, data acceptaque per manus pecunia ducti auaritia venderent: ita vix aliquanti inuenirentur, qui non huius simoniacæ pestis contagione fœdati, mundi coram Deo præcepta Dominica obseruantes existerent. Itaque cum vulgus Clericorũ per viam effrænatæ licentiæ nemine prohibente graderetur, cœperunt ipsi Presbyteri, ac Diacones (qui tradita sibi Sacramenta Dominica mundo corde, castoque corpore tractare debebant) laicorum more [B] vxores ducere, susceptosque filios hæredes testamento relinquere, Nonnulli etiam [C] Episcoporum verecundia omni contempta, cum vxoribus domo simul in vna habitare. Et hæc pessima & execranda con-

ſuetudo intra [D] Vrbem maximè pullulabat; vnde olim Religionis norma ab ipſo Apoſtolo Petro, eiuſque ſucceſſoribus vbique diffuſa proceſſerat.

Igitur dum per aliquot annos nonnulli ſolo nomine Pontificum Cathedram obtinerent, [E] Benedictus quidam nomine, non tamen opere, cuiuſdam Alberici Conſulis filius (Magi potius Simonis, quàm Simonis Petri veſtigia ſectatus) non parua à patre in populum profligata pecunia, ſummum ſibi Sacerdotium vendicauit: cuius quidem poſt adeptum Sacerdotium vita quam turpis, quam fœda, quamque execranda extiterit, horreſco referre, eo potius qualiter omnipotens Deus in faciē Eccleſiæ ſit dignatus reſpicere, exordia enarrare. Denique cum rapinas, cœdes, aliaque nefanda in Romanum populum aliquanta per tempora, ſine vlla dilatione ageret, congregati in vnũ populi, quia eius nequitiam amplius ferre nequibant, eum à Pontificatus Cathedra exturbantes, Vrbe pellunt; alterum-

terumque in loco eius, F Ioannem videlicet Sabinensem Episcopum (non tamen vacua manu) Canonica paruipendentes decreta, substituunt; qui tribus nõ amplius mensibus Romanæ vsus est Cathedræ successione, Benedicto vndique suis cum propinquis infestante, Vrbem, quia ex Consulibus terræ ortus erat, & in eis maxima virtus, Vrbe cum dedecore pulsus, suum ad Episcopatum reuersus est. Benedictus igitur quod amiserat, Sacerdotium recepit, pristinos tamen mores minime mutauit, secundum quod scriptum est: *Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea*. Et quia durum est in corde veteri noua meditari, in eisdem prauis & peruersis operibus, vt ante, perseuerabat. Cumque se à Clero simul & populo propter nequitias suas cõtemni respiceret, & fama suorum facinorum omnium aures impleri cerneret, tandem G reperto consilio (quia voluptati deditus, vt Epicurus magis quã vt Pontifex viuere malebat) cuidam H Ioanni

Prou. 22.

Archipresbytero, qui tunc in Vrbe religiosior cæteris Clericis videbatur, non parua ab eo accepta pecunia, Summum Sacerdotium relinquens, tradidit: ipse vero in proprijs se Castellis recipiens, Vrbe cessit. Interea Ioannes, cui Gregorius nomen inditum est, cũ duobus annis & octo mensibus Sacerdotium administrasset, Henricus Rex, qui tunc Germaniæ, Pannoniæ, Saxoniæ, ac Italiæ imperabat, ad suscipiendam de manu Romani Pontificis Imperialem coronam, quatenus deinceps Au-
Ann. 1047. gustus appellari posset, Italiam ingressus, Romanam adijt Vrbem. Sed antequam Vrbem ingrederetur, plurimorũ Episcoporum, nec non Abbatum, Clericorum quoque ac religiosorum Monachorum, in Sutrina Vrbe Concilio congregato, Ioannem, qui Gregorius dictus est, missis ad eum Episcopis, vt de Ecclesiasticis negotijs, maximèque de Romana tunc Ecclesia, quæ tres si-
Schisma 14 mul habere Pontifices videbatur, ipso præsidente, tractaretur, venire rogauit.
Sed

Sed hæc de induſtria agebantur, iam enim dudum regio animo inſederat, vt tres illos, qui iniuſtè Apoſtolicam Sedem inuaſerant, cum conſilio & authoritate totius Cōcilij iuſtè depelleret, & vnus qui ſecundum ſtatuta Sanctorũ Patrum Dominico gregi ſolicitè præeſſet, Clero & populo eligente, ordinaretur. Prædictus itaque Pontifex exoratus à Rege, cæteriſque Pontificibus, Sutrium, vbi Synodus congregata erat, allectus ſpe, quod alijs duobus depoſitis, ſibi ſoli Pontificatus confirmaretur, gratanter perrexit. Sed poſtquam eo ventum eſt, & res agitari ac diſcuti à Synodo cœpta eſt, agnoſcens ſe non poſſe iuſtè honorẽ tanti Sacerdotij adminiſtrare, ex Pontificali ſella exiliens, ac ſemetipſum Pontificalia indumenta exuens, poſtulata venia, [1] Summi Sacerdotij dignitatem depoſuit.

Poſt hæc Rex Vrbem ingreſſus, cōgregato in Eccleſia B. Petri Apoſtoli Romano Clero & populo, vna cum Epiſcopis, qui in prædictam conuenerant

Synodum, cõmuni consilio [K] Clementem Bambergensem Episcopum elegerunt, quia in Romana Ecclesia non erat tunc talis reperta persona, quæ dignè posset ad tanti honorem sufficere Sacerdotij: eumque in Apostolica Sede ad regendum Dominicum gregem inthronizantes cõstituunt. Quo non amplius nouem mensibus Sacerdotio functo, ex hac vita decedente, [L] Damasus ex Germania oriundus, fultus authoritate regia eidem succedens, Sacerdotium est adeptus, quique non amplius quàm viginti & tribus diebus Sacerdotio administrato, diem clausit extremũ. Huic successit [M] Leo, de quo nobis est sermo præ manibus, vir per omnia Apostolicus, Regali genere ortus, sapientia præditus, religione cõspicuus, omnique Ecclesiastica doctrina apprimè eruditus, ac qui (quemadmodum scriptũ est) cœpit inuocare nomen Domini: quemque etiam vidi, eiusque familiaritatem habere merui: sæpe etiam eo in Ecclesia missas celebrante, cum illo ad diui-

num

ņum altare ſacris indutus veſtibus ſteti, eique Euangeliũ legi. A quo omnia Eccleſiaſtica ſtudia renouata ac reſtaurata, nouaque lux mundo viſa eſt exoriri.

Hic ſæpe Sacerdotale conſilium aduocans, Sacerdotes, Diacones, & reliquos Clericos, non regulariter ordinatos, remouit, & in eorum locis ad veri & ſummi Dei cultum, qui dignè miniſtrare poſſent, conſtituit. Quotidie quoque per ſe ſuoſque diſcipulos, vbique miſſos, populis viam Domini, literis & verbis prædicans, oſtendebat. Qui per Apoſtolicam viam ſemper gradiens, Apoſtolicos etiam viros in miraculis eſt imitatus. De quo quidem plura audire me contigit, ſed multis occupatus negotijs, ſingula quæque diſcurrere non valens, pauca referre de pluribus ſatagam, vt per hæc, quanti vir iſte meriti fuerit, quicumque in poſterum legerit, agnoſcat.

A *Vide Lauretum ad Chron. Oſt. lib.2. cap.78. Petr. Damian. tom.1. lib.2. epiſt.10.*

Ba-

Baron. ann.1057. num.15.& seq. & anno 1074. n.28.29.57. Chron. Genebrardi ad ann,1074.

B *Eo vſque peſtis illa Nicolaitarum iſtis ſeculis inualuerat, & præcipuè in Germania, vt inceſtuoſa coniugia Clerici non tantùm publicè inirent, ſed & impudentiſſimè propugnarent, cum omnes penè per vitiorum abrupta præcipites, & tanquam furentis equi per voluptatũ ſuarum campos ferebantur effrænes; præſertim ſi vera ſunt quæ Lambertus Schafnaburgenſis narrat iſtis temporibus. Animaduertẽdum tamen eſt nõ omnes Clericos ità in profundũ incontinentiæ demerſos, vt vxores ducerent, ſed potiùs ex eis nonnullos magis incõtinentes tumultuatos aduerſus decretũ Gregorij Septimi Prædeceſſorũ veſtigijs inhærentis de Clericorũ cõtinentia ſeruanda dicendo melius eſſe nubere quã vri, & dum conſuetum curſum naturæ negaret Gregorius, fornicationi & immunditiei fræna laxaret. Sub hoc igitur prætextu vxores ducebant. Vnde verè Sacerdotibus illius æui contigit, quod dixerat Propheta Mala-*

lachias primo: Vos recessistis de via & scandalizastis plurimos in lege, irritum fecistis pactum Leui, propter quod & ego dedi vos contemptibiles & humiles in omnibus populis. *Vide opusc.* 5. *B. Petri Damian. quod inscribitur de priuilegio Rom. Eccl. Baron. anno* 1074. *n.* 28. 29. 57. *& Bellarm. de Cleric. cap.* 19.

C *Tullensis enim specialiter Episcopus fuit vocatus à Gregorio VII. in Synodo anno* 1075 *ad dicendam causam de simonia, & cohabitatione cum muliere, quam habebat vt coniugem. O propudium illius seculi! Vide Baron. ad ann.* 1074. *num.* 57.

D *Stephanus Papa X. zeli Phinees æmulatus ardorem omnes clericos Romæ, qui post interdictum Papæ Leonis IX. incontinentes extiterant, inter quos forsan aliqui vxorati, aut vt potius dicam publici concubinarij existebant, de conuentu Clericorum & choro Ecclesiæ præcepit exire, pudor enim & honestas perierat, & dum Ecclesiastici vigoris sensim disciplina collabebatur, inundans vitiorum ac prauitatum omnium in dies pestis augebatur.*

Vide

Vide Baron. ann.1057. num.15. & seq.

E *Benedictus huius nominis Nonus, qui & Theophylactus Alberici Comitis Tusculani filius, puer duodecim annorum, largitione, ac tyrannide patris Pontifex in sedem Romanam intruditur anno Domini* 1034. *O facinus toto lachrymarum fonte lugendum! Qualis deinde fuerit iste Benedictus, & quàm turpi vitæ deditus vnà cum eius infelici ad inferos damnatione, qui scire cupit, legat Baron. ad an.* 1033. *& seq. Ciacc. in vita Benedict. aliosque de vita Rom. Pont. scribentes. Horrendũ certè ac detestabile erat visu videre sedentem in eminenti Petri solio puerũ. Quid enim non patitur Ecclesia, si Principes se immisceant in iura non sua? quæ non tentat flagrans Præfecturæ cupiditas.*

F *Ioannes Episcopus Sabinensis, qui Siluester Tertius Antipapa dictus. Baron ad ann* 1044. *num.*2.

G *Benedictus suasu Sancti Bartholomæi Abbatis Cryptæ Ferratæ discipuli Sancti Nili cessit sede.*

H *Hunc Ioannem alij Gratianum nomi-*

mi-

minant, qui poſtea fuit Gregorius Sextus, & licet à Deſiderio ſimoniæ ſugillatus reperiatur, ſciendum tamen eſt hæc de Gregorio retuliſſe, quia talis ferè ab omnibus indoctis, & præſertim ab æmulis habebatur, non adhuc benè nota ipſi Deſiderio cauſa zeli & charitatis Gregorij, calumniamque propterea non legitimi Pontificis patiebatur ſed vſurpatoris ferebat nomen licet re vera liberator Eccleſiæ Dei potiùs dicendus erat, quàm ſimoniacæ labis infectus, vt Otho Friſigenſis fideliter narrat; & ſi fuerit depoſitus tanquam ſimoniacus ab hoc Concilio Sutrino præſente Henrico Secundo Imperatore; viri tamen grauiſſimi & doctiſsimi illius temporis, & ſimoniacorum hoſtes implacabiles, inter quos Petrus Damian. datis etiam ad ipſum Gregorium Sextum epiſtolis, & Hildebrandus qui poſteà de induſtria Gregorius Papa Septimus nominari voluit, vt monſtraret Gregorium Sextum fuiſſe verum Pontificem, & male ab Henrico exturbatum non alia reuera ex cauſa (quidquid denique prætexeret) quam quia ipſo Imperatore

tore

tore inconsulto electus fuerat; sentiunt, inquam, hoc concilium egisse quod non poterat, & Gregorium fuisse virum optimum ac sanctissimum, cum hæc largitio pecuniarũ ab ipso facta, non emptio sedis, sed potiùs redemptio vexationis dicenda foret, adeòque necessaria ad pellendos tres sedis Apostolicæ inuasores, vt meritò transactio & non simonia appellanda deberet, ideòque licita, vt tradit Layman lib. 4. tract. 10. cap. 8. num. 23. allegatis Caietano, Soto, Suarez, Lessio. Deumque ipsum miraculo attestatum esse innocentiæ Gregorij Sexti scribit Gregorius Polydorius in Gregoriano. Vide etiam Baron. ad ann. 1044. num. 6.

I Videns Gregorius Papa Sanctissimus fore conflandum dirum schisma, nisi Pontificatui renuntiasset, imitatus ipse Gregorius Gregorium Nazianzenum, qui ob pacem conciliandam Ecclesiæ, sponte se abdicauit; & ipse eodem animo, eademque virtute Pontificia sede sponte cessit, sic enim illa temporum iniquitas postulabat.

K Clemens Secundus nomine Suidigerus

Bam-

Bambergensis Episcopus creatur Papa anno Domini 1047. *veneno propinato, vt quidam scribunt, confectus, vltra Montes è vita improuiso migrat nono die Octobris feria sexta.*

L *Henricus Tertius Imperator, Popponem Episcopum Brixinensem magni nominis, Romam Pontificem consecrandum mittit an.* 1048. *& Damasus Secundus appellatur; fuit is dies vt quidam tradunt, Iulij mensis decimusseptimus Dominicus: & Præneste die nona Augusti feria tertia è vita excessit; funus in Vrbem relatum & ad Ecclesiam Sancti Laurentij extra muros conditum est, veneno sublatum opera Benedicti Noni sedis inuasoris, vt quidam referunt.*

M *Leo Nonus in summum Pontificem eligitur an. Domini* 1049. *antea vocatus Bruno Tullensium Episcopus Hugonis filius Comes de Dagsburg, &c. Monachus Tullensis Congregationis Cluniacensis ex nobili Francorum prosapia oriundus Idibus Februarij: fuit Romæ consecratus, audita priùs Angelorum voce cantantium:*

Ego

Ego cogito cogitationes pacis & non afflictionis.

A Gregorij itaque Pontificis, qui ab eo educatus, ac Subdiaconus ordinatus, nunc autem in Romana Vrbe culmen Apoſtolicũ tenens, Chriſti Eccleſiã verbis ſimul & exemplis illuſtrat, didici relatione, quæ narro. Cuius vtique verbis ita me credere oportet, ac ſi ego in præſentiarũ affuiſſem, oculiſque vidiſſem. Dum quodam tempore prædictus Leo venerabilis Pontifex Eccleſiaſticis intentus negotijs in Gallia moraretur; à quodam Abbate Monaſterij, Sancti Confeſſoris Chriſti Remigij lignarium poculum benedictionis cauſa oblatum, ſuſcepit: quod videlicet, pro amore tanti Pontificis valde diligebat, ac in eo refectionis hora in menſa ſedens, aureis & argenteis poſthabitis, bibere conſueuerat. Igitur dum quadam die ad menſam ſedenti pincerna ex more poculum vellet porrigere, qua neſcio negligentia tenentis de manu cecidit,

cidit, moxque confractum in partes est. Cum denique Beatissimus Papa, bis terque vinum requireret, & pincerna hac de causa venire differret, nunciatum est ei, quod poculum in quo bibere consueuerat, de manu ferentis decidisset, fractumque fuisset; quod ille audiens valde tristatus est, non tantum damno scyphi, quantum quod vase de Monasterio S. Remigij, benedictionis causa accepto, se frustratum cernebat: sibique astantibus, fractum, mihi, inquit, scyphum afferte. Cumque sibi allatum fuisset, cernens vtramque fracturam, omnipotentem Dominum deprecatus est, vt meritis B. Remigij fractum sibi scyphum, quem pro amore eius tantopere diligebat, restitueret. Moxque alteram partem alteri adiunxit: sicque eodem momento [B] solidatus est, vt nullum in eo, quod fractus fuisset, indicium remaneret: cunctis qui aderant admirantibus, ac in eius veneratione acclamantibus. Ille non suis hoc, sed B. Remigij meritis imputare cœpit: cuius de Mona-

 naste-

nasterio, charitatis gratia, id munus acceperat.

A *Is fuit Gregorius Septimus antea Hildebrandus natione Tuscus, creatus anno Domini* 1073. *obijt verò an.*1085. *cuius sanctitas veneratur in Martyrologio Romano, sub die* 25. *Maij, licet à schismaticis & hæreticis ac præcipuè à Melchiorre Haiminsfeldio Goldasto in suis constit. Imperial. edit.* 1607. *aduersus Gregorium delatrantibus simoniæ insimulatus fuerit: ad quam deinde calumniam depellendam Gregorius perceptione diuinæ Eucharistiæ suam probauit innocentiã, hortatus Henricum* Regem, *in cuius gratiam calumnia illa conflata fuerat, vt ipse similiter in testimonium innocentiæ quoad crimina, de quibus arguebatur, communicaret, inuocato in testem Christo, qui in Eucharistia percipitur; quod* Rex *malè sibi conscius noluit facere. Postrema morientis Gregorij verba fuere: Dilexi iustitiam, & odiui iniquitatem, propterea morior in exilio. Pro Greg. pugnant Baron. an.*1085.

Ni-

Nicol. Sander. de visib. Eccl. Mon. Genebrar. in Chronich. Sigon. de Regno Italiæ: præterea ad quinquaginta testes innocentiæ Gregorij producit Gretserus in apolog. pro Sanctissimo Gregorio Septimo. Consule etiam Marianum Scotum, & Lambertum Schafnaburg. qui illis ipsis temporibus claruerunt, & acta pura ac germana Gregorij per singulos annos digesserunt.

B *Sancti Leonis Papæ de fracto calice miraculum recitatur etiam apud S. Brunonem Episcopum Signens. in vita Leonis, & Baron ann. Domini 1049. nu. 28.*

Theophilus: In hoc vtriusque, alteriusue miraculo, illud B. P. Benedicti de re licet dissimili, similiter audio, primũ renouari miraculum, dum in partes diuisum reiunxit capisterium. *Greg. lib. 2. dialog.*

Desiderius: Interim te, charissime frater, silere oportet, quatenus intentus animo ad hæc de illo maiora cognoscas. Alio itaque tempore (sicut mihi præfatus Papa Gregorius retulit.) Quidam Galliarum Episcopus, ab eodem Pon-

tifice Leone fuerat Epiſcopi honore suſpenſus; cuius quidam Presbyter, Gibertus nomine, facundus ſermone, & litteris haud mediocriter eruditus, eidē promiſerat Epiſcopo, ſe Romam venire, atque callidis ſuis aſſertionibus eundem beatū Pontificem decipere, eique ſublatum officium reſtitui impetrare: ſicque ab eo accepta pecunia, Romam venit. Cumque ſe Beatiſſimo Pontifici præſentaſſet, cœpit ſe huc illucque vt callidus ſerpens vertere, Epiſcopum ſuum verbis Rhetoricis excuſare, blandis & humillimis precibus, vt interdictum officium iniuſtè, vt aſſerebat, ablatum deberet reſtitui, flagitare. Sed cum id quod petebatur, ſibi denegatum fuiſſet, nec eum vt ſperauerat, decipere poſſet: ne ad Epiſcopum ſuum, à quo non paruam acceperat pecuniam ſine effectu reuerti videretur, aliud exquiſiuit ingenium, adijt Apoſtolicæ Sedis Cancellarium, eique oblato pretio perſuaſit, vt ſibi furtiuas litteras, & Apoſtolico ſigillo ſignatas, ad ſuum Epiſcopum

pum deferendas tribueret, quæ & Episcopale officium, & gratiam Apostolicæ Sedis sibi redditam significarent. Quæ res Beatũ Leonem minime latuit, moxque prædictũ Presbyterum aduocans, accepta quam obtulerat pecunia, eique in manum mittens, dixit; pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donũ Dei furtim tentasti pecunijs possidere. Cuius sermonem diuina vltio mox secuta est, ita vt amissa [A] mente ab illa die vsque nunc, vbique vagabundus, incedat, nec vlla domus, vel claustra, vltra duos vel tres dies eũ valeant retinere. *Act.8.*

Qua de re aperte datur intelligi, quod quisquis temerario ausu, vel decipere, vel ad iracundiam prouocare tentauerit eum, qui in iustis habitat proculdubio Dominum offendit: cuius & vindicem iram in se sentiat, quam non expertam temere deuitare neglexerat.

Theoph. Ita est vt asseris, sed quæso te, de virtute tanti Patris, si qua adhuc occurrunt animo, incunctãter prosequere.

Desiderius: Dum beatissimus Pontifex [B] Leo quinque per annos diuinitus sibi concessum Sacerdotium, piè ac religiosissimè administraret, ab hac instabili luce ad Christum, qui vera & æterna lux est, cœlorum lætantibus ciuibus, Angelicis subuectus manibus, cõmigrauit. Et illi quidem Paradisus patuit Sanctorum recepto consortio. Sed infelix mundus, qui talem Pontificem diu habere non meruit. Cuius post obitum multa & magna ad eius tumulum, alijsque in locis per eum Domino tribuente claruere [C] miracula. E quibus omissis cæteris duo tantũ (quia ad aliorum gesta narranda festino) ædificationis gratia huic libello subnectam.

Victor [D] Papa, qui in regimine Sacerdotali ei successerat (sicut à veridicis viris nobis relata sunt) audita fama miraculorum eius, quod per eum Dominus talia operaretur, fidem non accommodabat. Sed quia vt ait Apostolus: *Linguæ in signum sunt non fidelibus* 1.Cor. 14. *sed infidelibus*. Omnipotens Dominus expe-

experimento eum docere voluit, quæ audita à pluribus minime credere volebat.

A *Refertur etiam hoc miraculum à Baron. ann. Domini 1049. nu. 29. Grauitatem verò criminis ſimoniæ demonſtrauit pariter etiam ſupplicium Iuſtini Imperatoris, qui in phrenitidis morbum, & inſaniam incidit: ità vt nihil quicquam earum rerum, quæ fierent, intelligeret. Niceph. 17. hiſt. cap. 33. & 39. Antiochus quoque huiuſmodi ſupplicio punitus refertur 2. Mach. 9. Cur igitur nõ diſſoluuntur renes eorum formidine, qui modò non timent, ſed perſricta fronte impietatem profitentur; dum hi, qui in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis confidunt, tamquam phrenetici, ac mente capti deinde conſpiciantur, verumque experiantur illud dictum: Homo per ea quæ peccat, per eadem torquetur. O quam terribilis Deus in conſilijs ſuper filios hominum.*

B *Obijt S. Leo Nonus Pontifex Max. anno Domini 1054. die 19. Aprilis feria*

 ter-

tertia, & in Martyrol. Rom. inter Sanctos adſcriptus, cum tenuiſſet Pontificatum annos quinque menſes duos, & dies octo.

C *De miraculis Sancti Leonis tam in vita, quàm in morte patratis, vide S. Brun. Signien. Epiſcopum in vita Leonis, VVibertum Archidiac. coætaneum dict. Leonis, Oſtienſem in Chron. lib 2. cap. 86. & 88. Baron an. Domini. 1049. & ſeq Qui Sanctus Pontifex inter innumera ſuæ bonitatis inſignia quamdiù Romæ remoratus eſt, omni tempore tribus per hebdomadã diebus à Lateranenſi Eccleſia vſque ad S. Petrum priuato habitu nudiſque pedibus cũ duobus, aut tribus Clericis nocte pſallendo, & orando pergebat, affirmat Oſt. in Chron. dict. lib. 2. cap. 88.*

D *Victor Secundus creatur Papa anno 1055.*

Curienſis quidam Epiſcopus, cuius A nomen è memoria excidit, cum ſupra memorato Pontifice Victore à Germania veniens eius in obſequio Romæ morabatur; hic puerum ab vtero matris mu-

mutum habebat, quem pro mercede animæ ſuæ paſcens ac veſtiens, quocunque ibat ſecum ducere conſueuerat, in cuius vacuo ore nec indicium quidem linguæ ineſſe videbatur. Qui etiam Epiſcopus ex mirabilibus ad B. Leonis tumulum patratis; ſimiliter vt Papa, incredulum animum gerebat. Cum igitur quadam die ad Sedem ſui Epiſcopatus, iam accepta licentia, reuerti decreuiſſet; Eccleſiam B. Petri Apoſtoli orationis gratia ingreſſus; poſtquam B. Petro ſe attentius commendauit ſuis cũ clientibus, equis aſcenſis, puero in eadem Eccleſia oblito, feſtinus viam, quæ eum ad ſuam ducebat patriam, egreſſus Vrbe, gradiebatur. Cum itaque longiuſculè adhuc eſſet ab Vrbe profectus, repente ei in memoriam redijt quod mutum puerum in Eccleſia B. Petri reliquiſſet. Qui mox ſubſtitit, ac famulos ſuos, à quibus puer reduci deberet, quoſdam remiſit. Igitur cum illi Apoſtolorum Principis Baſilicam eſſent ingreſſi, conſpiciunt puerum ante tumulum B. Leonis

nis ſtantem, atque cum his, qui circumſtabant, loquentem. Illis itaque mirantibus & qualiter hoc ſibi eueniſſet, quærentibus, puer inquit: Poſtquam Dominus meus hac in Eccleſia me relinquens diſceſſit, huc ad ſepulchrum B. Leonis me contuli, ſi fortè omnipotens Dominus officium, quo carebam vocis, meritis eius mihi reſtituere dignaretur. Nec ſum meo, quod corde poſcebam, voto fraudatus, ſed mox vt ante eius venerandam memoriam lachrymans aliquantulum proſtratus iacui, illico recepta voce loquens, vt ipſi videtis, ſurrexi. Ab illa itaque die, quod mirabilius eſt, cœpit in ore eius lingua, quæ defuerat, paulatim creſcere, ita vt intra paucos dies pleno ore linguam perfectè reciperet, & verba ſine impedimento ſonaret. Denique qui miſſi fuerant curauerunt puerum ad Epiſcopum ducere, & quem tacentem reliquerat, Beati Leonis ſuffragantibus meritis ei loquentem adducunt. Regreſſus igitur Epiſcopus Romanum Pontificem adijt, & quid omnipo-

nipotens Dominus per B. Leonem operari dignatus fuiſſet, oſtendit. Ex tunc cœperunt ipſi eius veneranda merita cunctis prædicare, quæ alijs antea referentibus non patiebantur audire.

A *Cui nomen erat Diethmarus, qui ipſis Kalendis Februarijs anni à nato Chriſto* 1040. *Epiſcopatui Churienſi poſito Rhætiæ ad Rhenum fluuium præficitur, & obijt anno* 1070. *cum triginta annis laudabiliter ac vtiliſſimè præfuiſſet. Vide Guilimannum lib.* 4. *de rebus Heluetiorum, cap.*2. *& Chron. Ioann. Gualteri.*

B *Hoc grande miraculum de curato muto refertur etiam à Baron. anno Domini.* 1054. *num.*45.

Theophilus: Placent quia mira ſunt, ſed magis quia noua ſunt.

Deſiderius: Illuſtris vir Maximus, Romanæ Vrbis ciuis, nuper retulit mihi de eodem venerabili Præſule, quæ narro. Bernardus quidam peſſimæ mentis miles extitit, qui Apoſtolicæ Sedi contra-

rium

rium ſe in omnibus, quibus potuit, modis exhibebat. Sed in bello, quod à vicinis circa Vrbem manentibus, coniurantibus cum [A] Cadaloo Parmenſi Epiſcopo, qui tunc Apoſtolicam Sedem inuadere tentabat, cum militibus qui Romanam Eccleſiam defendebant, cõmiſſum eſt, iuſto Dei iudicio confoſſus interijt. Hic igitur audita fama miraculorum, quæ omnipotens Deus meritis B. Leonis fidelibus populis exhibebat, non ſolum non credebat, verum etiam ore ſacrilego deridebat & blaſphemabat. Cum denique quadam die in conuentu appareret populi, & ſermo inter eos de ſignis, & virtutibus Beati Leonis exortus eſſet, cœpit irridere dicens: Si Sanctus eſt, vt dicis, contrahat mihi digitum meum, cumque compeſceretur ab ijs, qui aſtabant, ne de Sancto viro talia loqueretur, dimiſſo conuentu diſceſſit. Cum ecce forte canis qui eum ſequebatur, ſuem in platea inuentum inuaſit. Ille vero ne porcus diſcerperetur, feſtine cucurrit, & iniecta manu

ca-

canem tenere voluit: ſed mox porcus hianti ore digitum eius [B] momordit, ſicque ab illa die omni tempore quo vixit digitum contractum habens, nullatenus eum extendere potuit. Vnde factum eſt, vt qui Dei famulum irridere præſumpſerat, ipſe contracto digito, omnibus deriſui haberetur. Hæc de tanto Patre B. Leone dicta ſufficiant, vt quia ad aliorum narranda geſta properamus, alij, cui otium eſt, quæ multa de illo & mirabiliora dicuntur, ſcribenda relinquamus.

[A] *De Cadaloo. Vide Baron. ad an.* 1064 *num.* 29. 30. *& ſeq.*

[B] *Deriſor Sancti Leonis dat pœnas, vide Baron. ann.* 1054 *nu.* 46.

Quod Dominus in Euangelio dicit: *Pater meus vſque modo operatur, & ego operor*, quotidie cernimus adimpleri, & antiqua nouis temporibus miracula innouari. Hæc itaque quæ dicturus ſum, adeo clara ſunt, vt non ſolum *Ioan. 5 verſ. 17*

in

in Florentina Diœcesi, in qua facta noscuntur, verumetiam in tota Tuscia, ac in Vrbe, quæ caput mundi est, Roma, constet esse notissima.

A Petrus quidam Clericus est, qui occultè data pecunia regio adminiculo in prædicta Florentina ciuitate Cathedram Episcopatus accepit. Cum denique à Clericis & populo, vt Episcopum decebat, benigne fuisset susceptus, post non multum spatium temporis B fama per eiusdem Episcopatus Diœcesim increbuit, quod simoniacæ hæresis peste fædatus, quod gratis, Domino iubente, accipere & dare statutum est, pecunia mercatus fuerit. Cumque tam horrenda, & tam execranda fama primitus ad Religiosorum, dehinc ad aures vulgi peruenisset, cœperunt se plures ab eius communione subtrahere: C Romanoque Pontifici quæcunque super hac re cognouerant, diuino exardescente zelo, studuerunt intimare. Qui Episcoporum concilio congregato, eundem Episcopum, vt rem diligen-

ter agnosceret, conuocauit. Sed cum se Synodo præsentasset, accusatoribus vndique acclamantibus, sacramẽto sese purgare nitebatur. Cumque coram præsentibus res aliquantulum agitata fuisset, datæ induciæ sunt, vt per easdem forsitan inductus diuinum expauescens iudicium, quod pertinaciter negabat humiliter confiteretur, quatenus ab æterno non remoueretur altari, si ab hoc præsenti, cui ministrare iustè non poterat, se abstinuisset. Interim populus in duas diuiditur partes, quarũ altera, quæ amorem Dei muneribus præferebat, Clericos & religiosos Monachos, qui contra Episcopum rem comprobandam susceperant: altera quæ munera & fauorem diligebat, Episcopum est secuta. Cum crebro igitur inter se altercaretur populus, & altera alteri obstaret parti, in tantum exorta augebatur contentio, vt inter se dimicantibus sæpe etiam vsque ad effusionem sanguinis venirent. Cumque hæc diutius agerẽtur & neutra pars parti cederet, D. Ioannes Reuerendissimus

ſimus Abbas Monaſterij, quæ Vmbroſa Vallis dicitur, ſæpe ad hunc conflictum aduocatus, zelo Dei ductus ſuis cum Monachis veniebat, qui exhortando, prædicando, diuini examinationem iudicij intentando, Epiſcopum admonere non ceſſabat, quatenus ex perpetrata culpa pœnitentiam ageret, & Sacerdotio minime legaliter acquiſito, humiliter cederet, nec ſibi ſuiſque ſubiectis, quibus incremento eſſe debuerat, detrimento foret. Illud de Euangelio ei ſæpe proponens, quomodo Dominus Ieſus vendentes, & ementes columbas de templo proiecerit, cathedraſque ſubuerterit, & æs numulariorum effuderit, videlicet demonſtrans, vt quicunque Spiritus ſancti donum, quod per columbam ſignificatur, ductus auaritia; vel vana gloria elatus, pretio acquirere, vel vendere tentauerit, ab illo cœleſti templo & æterno altari ſe proculdubio eliminandum nouerit. Sed ille nihilominus præſentis vitæ honoris cupidus pro nihilo monita Sācti viri ducebat,

bat, immo potius pertinaciter & armis & verbis, omnibuſque modis quibus poterat, ſe defendere nitebatur. Cumque idem venerabilis Abbas incaſſum procedere ſua verba videret, vtraque parte populi aduocata: Quoniam, inquit, verba non proſunt veniamus [E] ad ſigna. Conſtruatur rogus & igne ſuppoſito accendatur, per quem vnus è noſtris ingrediatur, vt vtrũ vera, an falſa ſint, quæ de Epiſcopo dicimus, Domino diſcernẽte, probetur. Placet vtrique parti ſentẽtia. Rogus mox duodecim [F] pedum menſura cõſtruitur: intra quem parua ſemita, qua vnius tantũ hominis perſona tranſire poſſet, relinquitur: quæ etiam ex accenſis lignis, ne ibi aliquis locus à flãma vacaret, conſternitur. Interim autem dum hæc præparantur, præfatus Abbas Ioannes [G] Petro ſuo diſcipulo, reuerẽdiſſimo videlicet viro, qui poſtmodum in Albanenſi vrbe Epiſcopus ordinatus eſt, quique etiam adhuc ſupereſt, eandem Eccleſiam regens, præcepit, vt indutus ſacris veſtibus omnipotẽti Deo

ſacrificium offerret: & ſic demum confiſus de miſericordia Dei per accenſi rogi flammas indubitanter intraret. Qui iuſſis Patris obtemperans, poſtquã ſacrificium Deo obtulit, caſulam ſe expolians, ad ignem venit, & magna voce: Oro, inquit, Deus omnipotens, ſi Petrus, qui Epiſcopus dicitur, ſimoniaca eſt peſte fœdatus, ne Eccleſia tua amplius polluatur, iudicio ſancti Spiritus tui oſtende virtutem, illæſum me per hunc ignem tranſire concede: quod ſi nos fallacia pleni, cauſa inuidiæ ducti, hanc contra eum tulimus quæſtionem, ardor iſtius ignis me tua gratia derelictum conſumat. Hæc dicens & ſanctæ Crucis ſe ſignaculo muniens per medias flammas conſtanter ingreſſus eſt. Cum igitur vndique eſſet flammis circundatus, ita vt à nemine prorſus videretur, & omnes eum iam conſumptum putarent, ſubito ex alia parte, Chriſti comitante gratia, egrediens proſiliuit: ita vt non modo veſtimenta eius, ſed ne capillus quidem læſus ab igne in aliquo

videretur. Sed vt idem venerabilis vir poſtea referebat, cum per medias flammas graderetur, [H] mappula de manu eius cecidit: cumque iam pene egrederetur ex igne, vidit ſe mappulam in manibus non geſtare, ac in ignem ſibi eam cecidiſſe cõſiderans, per medias iterum flammas reuertitur, & ſecum mappulam extrahens reportauit. Tunc omnes qui [I] aderant, viſo tam maximo, tam obſtupeſcendo miraculo, immenſas Deo gratias agentes, mox diuerſa pars vna effecta; præfatum Epiſcopum de Eccleſia pellunt: qui poſtea [K] pœnitentia ductus, mutata veſte ſub ſanctæ conuerſationis Regula religioſam agere vitam viſus eſt.

A *Petrus Ticinenſis cognomento ſimoniacus, Theuzonis Mediæbarbæ filius iniit Epiſcopatum, anno Domini* 1062.

B *Petri ſimoniam detexiſſe eius patrem narrat Andreas Ianuenſis in actis Sancti Ioannis Gualber. cap.*62.

C *Cuius rei epiſtola grauiſſima extat populi Florentini Alexand.II. Papæ ſcripta,*

qua totius rei ordo & veritas continetur.

D *Hic fuit Sanctus Ioannes Gualbertus Abbas Vallis Vmbrosæ cuius sanctitas veneratur in Martyrol. Rom. sub die 12. Iulij.*

E *Propter incredulitatem humanam deficientibus alijs humanis ad veritatem eruendam subsidijs præcedente tamen legitima accusatione in tribunalibus, examinatio per ignem antiquitus admittebatur, vt obseruari licet in Iuone Carnot. epistola 74. 205. 251. 252. 254. 280. & in Rosvveid. lib. de fide hæret. seru. cap. 12. Vnde appellabatur diuinum testimonium, vt in epistola 232. Arnulphus accusatus in Synodo Remensi c. 30* Meumque vernaculũ Episcopis tradam, qui per ignitos vomeres incedens, Deum de te iudicare manifestis declaret indicijs. *Sic Copres per ignem fidem catholicam veram esse probauit lib. 2. cap. 9. in vit. Pat. edit. à Rosvv. Andreas etiam Spoletinus Franciscanus in Mauritania Fossæ Rege, & Principibus spectantibus, vt ostenderet Christi doctrinam, quam prædicabat, veram esse, flammis circumdari non renuit, &*

inter

inter illas diu permansit illæsus. Franciscanus quidam pariter, & Hieronym. Sauonarola Florentiæ in ignem periculum facturi ingredi parati erant. Vide Petrum Delphinum lib.4 epist.68 ad Petrum Barotium data die 15. April. 1498.

F *De latitudine, longitudine ac altitudine rogi exstructi. Vide Thomam Boz. de sign. Ecclesiæ lib 9. sign. 35. cap. 5. §. 18. & Ant. Yepes Chron. cent. 6. cap 4. tom. 5. S. Atth. Sanct. Antoninum 3. part. tit. 15. cap. 17. §. 5. Gononum & Surium in vita Sancti Ioannis Gualberti, aliosque auctores apud Didacum de Franchis in histor. Monast. Vallis Vmbros. lib. 11.*

G *Hic fuit ex nobilissima Aldobrandinorum Familia tantæ humilitatis, vt vaccarum custodiam in Cœnobio libenter acceperit, qui postea ob illustre ignis prodigium Petrus Igneus dictus est: deinde vero renunciatus Episcopus Cardinalis Albanensis, & in catalogo Beatorum, sub die 8. Ianuarij Martyrolog. Bened. adscriptus, vide Baron. ad ann. 1063. nu. 57.*

H *Mappulā Ordo Romanus appellat; qua*

pituita oculorũ, narium, & oris detergebatur; alij ſudarium, & cingulum brachiale.
I Contigit hoc prodigium, ſeu vt potius dicam, Babylonium miraculũ præſentibus omnibus Clericis & laicis promiſcui ſexus & ætatis ferè ad octo millia in Septimiano Cœnobio quinto ab vrbe Florentina milliario diſtante, anno Domini 1063. die 16 Febr. quarta feria in prima hebdomada quadrageſimæ. Meminit huius facti Baron. in annal. d ann. ſed prolixè narratur in vita S. Ioannis Gualberti, & in Thoma Bozio de ſignis Eccl. lib. 9. ſign. 35. cap. 5. Ad læuam Maioris Eccleſiæ Monaſterij inſpicitur locus, quo Petrus per ignem illæſus pertranſijt, ibique ad futuram facti memoriam nonnulli verſus inciſi leguntur; immo, mirabile dictu, ex prædicto loco tantam odoris fragrantiã emanare ad hæc vſque tempora teſtantur Monachi in prædicto Cœnobio cõmorantes, in ſignum miraculique euidentiã, vt omnes penè mirentur de tam ingenti odoris ſuauitate diſperſa.
K Adeò æquo animo Petrus iuſtiſsimam tulit ſententiam, vt etiam tonſus intra Septimia-

ptimianum claustrum voluerit vitam monasticam profiteri. Vide Abb. Vghellum sacrarum historiarum excellenti cognitione ac peritia insignem in sua Italia sac. tom.3. in Episc. Florent.

Theoph. Vt lætando miror, & mirando lætor, quod mediocritatis nostræ tempore illud antiquum, & gloriosum trium puerorum miraculum intueor, cum de camino æstuantis incendij integri, & incorrupti toto corpore prodierunt.

Desiderius: Venerabilis Gregorius Papa, cuius superius memoriam feci, quid contra eandem simoniacam hæresim, se præsente Dominus ostendere voluit, sæpe mihi solitus est referre. Cum essem inquit, Subdiaconus; & à beat. mem. Victore huius Apostolicæ sedis Pontifice, in Galliam pro Ecclesiasticis negotijs discutiendis essem transmissus, curæ mihi fuit, Episcoporum conuocare Concilium, vt illis coram positis de Ecclesiasticis negotijs tractaremus. In eadem vero ciuitate in qua Synodus

agebatur, Episcopus erat, qui pretio honorem cõparasse Episcopatus à multis infamabatur. Igitur vocatus Episcopus venit ad medium. Cum ergo eum exhortari salutaribus monitis cœpissemus, vt quæ sibi opponebantur, conscientia iam fatente, humiliter confiteretur. Ille, tum quia eiusdem ciuitatis erat Episcopus, tum quia fretus auxilio Comitis terræ ipsius, plenus superbia omnino verba nostra vilipendebat. Sed cum à nobis & à cæteris qui aderant Episcopis sub iustitiæ regula, se quod non sperauerat, constringi conspiceret nec effugiendi haberet licentiam negare pertinaciter cœpit, quod ante vix audire dignabatur. Cumque verba producerentur in longum & maximum diei spatium esset consumptum, & ille nihilominus in sua pertinacia negando persisteret hoc modo eum cum cæteris qui aderant religiosis Episcopis nobis adiurare visum fuit & totum iudicium in ostentione Spiritus sancti committere; In nomine inquam, Patris & Filij & Spi-

ritus

ritus ſancti, cuius donum gratiæ te cō-paraſſe audiuimus: vt huius rei nobis veritatem ediſſeras, adiuramus. Quod ſi amplius vt cœpiſti negare tentaueris, Spiritum ſanctum, donec, quæ vera ſunt confitearis, nominare non valeas. Qui Epiſcopus cum abunde eloquens eſſet, & à nobis exoraretur, vt Spiritum ſanctum nominaret, Patrem quidem & Filium, ſatis diſerte nominabat, Spiritum vero ſanctum, mirum in modum nominare nullo modo poterat. Tunc omnibus, qui aderant, luce clarius patuit, quod honorem Epiſcopatus dato pretio emerat qui non niſi Spiritus ſancti gratia largiente tribuitur. Tunc Spiritus ſancti virtute tremefactus Epiſcopus, humiliter coram omnibus confiteri coactus eſt, quod ante inflatus ſuperbia Dei timore poſtpoſito procaciter negare præſumpſerat.

Theophilus: Cum Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus vnum ſint, nec aliud de Patre & Filio, quam de Spiritu ſancto ſentire fas eſt: cur in Patris & Filij vo-

cabu-

cabulis proferendis solutam atque dissertam, in solo vero Spiritus sancti nomine, quasi præcellenti, linguam mutam & omnino habuit colligatam.

Desiderius: Iusto Dei iudicio contigit, vt qui donum Spiritus sancti gratiæ, quod gratis & datur & accipitur, lingua placitante mercatus est, in proferendo Spiritus sancti vocabulo specialiter [B] linguæ officium non haberet.

[A] *Vide Baron. tom.* 11. *an. Dom.* 1055. *num.* 17. *cui prodigio interfuit etiam Hugo Abb. Cluniac.*

[B] *Idcirco Spiritus sanctus non potuit exprimi à simoniaco, quia ei appropiantur dona gratiæ, in quæ simoniacus est iniuriosus vendens illa. Ex hoc discant qui per pecuniam ad dignitates Ecclesiasticas prouecti in templo Dei sedent, quàm fœdum, quàm enorme, quàm horrendum sit simoniæ flagitium: meminerint, omnia crimina ad comparationem simoniacæ hæresis quasi pro nihilo reputari, & à Diuo Ambros. culpam inexpiabilem nuncupari.*

Vti-

Vtinam seculi nostri mores talia non parerent monstra, & tolleretur è medio quãtocyus, verbis vtor Petri Damiani, tartareæ amaritudinis aconitum, ne, quod absit, ferale venenum influat paruulorum.

A Alferius Abbas Monasterij sanctæ Trinitatis ab ipso in latere montis ædificati, qui inter Salernitanam & Amalphitanam ciuitates præeminet mari, extitit: cuius religiosam ac Deo amabilem vitam, & ipse ex parte vidi, qui apud eum aliquantulum familiariter mansi & alijs referentibus agnoui. Miraculum verò, quod diuina virtus in eo operari dignata est, quodque à quampluribus didici, æquum est silentio non transire. Denique dum quadam pro vtilitate Monasterij Salernitanam vrbem adiret per viam præcisi montis gradiens deorsum cum equo, quo sedebat, per immane præcipitium cecidit: quod tanta altitudine mari superiacet, vt quinquagintà & eo amplius passus in altum prætendi videatur. Dum igitur qui cum eo pergebant,

gebant, illum ſine dubio extinctum putarent, nimium triſtes ac flentes, per quoddam diuerticulum ad mare, ſi ſaltem illũ aliquo modo inuenire poſſent, vt ſepulturæ traderent, deſcendere curauerunt. Cum autem ſub radice montis molles iuxta littus maris calcantes arenas feſtinanter ad locum quo ceciderat, pergerent, inuenerunt eum in via ſanum & incolumem, equo, cum quo ceciderat, inſidentem, Salernum properè cœpto itinere tendere. Cumque illi obſtupefacti, qualiter res eueniſſet, omnino nequirent perpendere, cœperunt Deo gratias agere, voceſque quaſi tumultuantes in altum leuare. Sed ab illo repente compreſſi præceptum audiunt: Si meis, inquit, benedictionibus frui vultis, nulli quamdiu vixero, quæ ex me vidiſtis, dicatis.

Dicitur etiam de illo: quod mortuũ ſuſcitauerit: quod videlicet illis, qui eum, eiuſque vitam ad liquidum nouerunt incredibile minime videtur.

Quie-

A *Quieuit in pace S. Alferius Salernitanus Monachus Cluniacensis primus Abbas Monasterij Cauensis, & discipulus Sancti Odilonis, anno Domini 1050. pridie idus Aprilis, de quo Baron. dict. anno, num. 16.*

A Leo Abbas, qui ei in Monasterij regimine successit, sub eius magisterio educatus eius in obsequio Præposituræ officium gerens, qui præ cæteris fratribus ei familiariter adhærebat, nuper mihi retulit. Quia quodam tempore seculares viri, vt eius orationibus fruerentur, visitationis gratia ad ipsum venerunt. Quibus post spiritualem, corporalem etiam refectionem præbere cupiens, præfato Leoni, suo videlicet Præposito, præcepit charitatis causa mensam eis apponere & prandium preparare. Qui nihil aliud præter panem & vinum, & quinque oua gallinacea, quod eis ad manducandum præbere posset, se habere respondit: sed qualiter inter eos ipsa oua diuidi deberent, igno-

ignorare: erant illi vtique ſeptem. Cui, ille, Feſtina inquit, quantocyus; & eadem oua igne adhibito præpara, mihique vt eis apponam deporta. Cucurrit ille, & ſicut ſibi fuerat imperatum, oua decoxit, eique vt præceperat detulit. Qui accipiens, benedixit, & ex quinque ouis, ſeptem viris, quod mirabile est, ſingulis ſingulæ præbuit.

A Succeſſit S. Alſerio Leo eius diſcipulus, & ſanctitate proximus, refert Baron. anno 1050.

Theophilus: Cum ſeptem diſtributa hominibus ſic augeri quinque oua conſidero, vt ſinguli ſingula æquali ſorte accipiant, illud quodammodo miraculum video, quo Auctor omniũ de quinque panibus quinque millia hominum ſaturauit.

Deſiderius: Amita Patris mei, Bella nomine, in Monaſterio Beati *A.* Petri Apoſtoli intra Beneuentanam vrbem poſito, in Sanctimoniali habitu à primæuo

mæuo iuuentutis floreυſque ad vltimam ſenectutem degit. Quæ cum eſſet deſponſata viro, occultè de domo parentum fugiens ad Monaſterium contendit; ibique virginitatem ſuam omnipotenti Domino dicauit: & quia terrenum in terra ſponſum habere contempſit, proculdubio meruit habere cœleſtem in cœlis. Ipſa mihi ſolita erat referre de Abbatiſſa ſua quæ [B] Offa dicebatur: Quia in monte qui Sanctæ [C] Agathæ Martyris dicitur, prope Capuanam vrbem, antequam regimen Monaſterij ſuſciperet, longo tempore habitauerit, ibique vitam Eremeticã duxerit: dehinc Monaſterij ſuſcepto regimine, quadam nocte ſororibus adhuc quieſcentibus Oratorium ingreſſa accepit [D] thuribulum, vt more ſolito, thura adoleret altaribus. Cumque itaque thus in thuribulum mittere vellet, è manu eius cecidit & lampade à vento extincta thus inuenire non valuit. Repente vero quidam iuxta illum aſtitit, & tenens manũ eius, thymiama, quod in thuribulum poſue-

rat,

rat, dedit. Tantus igitur odor ex illo incenſo thymiamate emanauit, vt per totum quod reliquum erat noctis, vſque ad horam diei tertiam nō ſolum Eccleſiam, ſed etiam omne illud Monaſterium mira ſuauitate repleuerit. Ex qua re ſine dubio datur intelligi, quod Angelus Domini fuerit, qui illud thymiama tanti fragrantiæ odoris tribuerit.

A *Theodata ſeu Theodorada Ducis Romualdi vxor ann. Domini 682. adiunxit Eccleſiæ Sancti Petri Monaſterium Monialium magnæ deuotionis, cuius veſtigia adhæc vſque tempora videntur ad radices montis Sancti Felicis, Paulus Diac. de geſt. Longob. lib. 6. cap. 1.*

B *Vixit Offa circiter annum Dom. 1070*

C *Vide Sanct. Capuan. Mich. Monachi in not. ad S. Offam.*

D *Ob ſuam tantùm deuotionem, ſola, ac ſecretò altare cum odoribus circumibat. Rem iſtam paululum diuersè à Deſiderio narrat etiam Petrus Damiani lib. 8. epiſtola 5.*

Hæc

Hæc eadem religiosissima Abbatissa dum multa per tempora solicitè virginibus præfuisset verbis & exemplis sibi commissas Dei famulas instruere non cessans, languore tacta corporis venit ad mortem. Cumque in extremo posita, iam prope esset, vt Christo, cui seruierat; animam reddere deberet, videntibus cunctis qui aderant è lectulo se quasi ad mensuram trium cubitorum in aëre eleuans, expansis in cœlum manibus stetit. Et facta oratione, iterum se in lectulo collocans, vltimum spiritum exhalauit. Sed ex hoc quantæ fuerit abstinentiæ dignosci potest, quæ dum infirma iaceret in lectulo, & à multis honestioribus viris ac mulieribus, visitationis gratia ad ipsam venientibus, vt aliquantulum cibi, quo infirmum corpus sustentaretur, caperet; rogaretur, illa desueta delicijs: si aliquid, inquit, mihi de infusis leguminibus attuleritis; forsitan aliquantulum inde potero degustare. O abstinentia in fœmina prædicanda, quæ in infirmitate posita, in-

fusis leguminibus pro summis etiam delicijs vtebatur! Quæ cum fuisset defuncta, & in Ecclesia sepulta, quadam die rusticus quidam frumento onustus per eandem Ecclesiam transiens, supra sepulchrum eius, paruipendens cuius meriti esset, quę ibi sepulta iacebat, saccum cum frumento deposuit, & fessus vt aliquantulum pausaret, iuxta consedit. Repente igitur saccus diuinitus de eodem sepulchro sublatus longèque proiectus, omne illud, quo plenus erat, frumentum passim per eandem Ecclesiam sparsit. Rusticus ergo vehementer conterritus, ab illa die didicit; quantum Dei homines in corpore venerãdi sint, cum extincta illorum corpora ac in sepulchro posita, ne ab aliquibus paruipendantur, diuina sibi virtus voluit demonstrare.

Alter quidam nobilis vir de eadem Beneuentana vrbe nescio qua causa Monasterium aduentarat, ac nescius, sorte eius supra sepulchrum consederat: cum subito tantus dolor viscerum

eum inuaſit vt vociferans atque eiulans, ſe eadem hora moriturum putaret. Ad cuius vocem, quæ in Monaſterio erant virgines protinus cucurrerunt, eique cuius eſſet ſepulchrum ſupra quod ſederat, indicauerunt. Qui pro ignorantia venia poſtulatā, meritis Dei famulæ cœlitus meruit medicinam.

In eadem vrbe Monaſteriū eſt, quod Sanctæ [a] Sophiæ dicitur, huic Caſinenſi Monaſterio ſubditum, in quo quidam à pueritia ſanctæ conuerſationis & magnæ humilitatis Monachus fuit, qui infra annos adoleſcētiæ nimio languore preuentus ad extrema perductus eſt. Ad cuius exitum congregati fratres, hymnis & pſalmis Deo cœperunt eius animam commendare; Sanctorumque cœtus in eius auxilium attentius inuocare: qui creſcente languore defunctus eſt. Sed dum ad lauandū eius corpus aqua præparatur, per vnam ferè horam exanimis iacuit. Cumque qui aderant, orationi & pſalmodiæ inſiſterent, ſubito corpus eius omne contremuit, ac paulatim re-

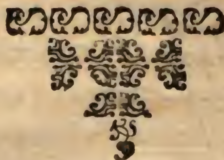
uiuiſcens cunctis mirantibus in lectulo conſedit. Dein interrogatus, cœpit illis, quæ egreſſus de corpore viderat, referre, dicens: cum anima mea vobis litanias canentibus, Sanctoſque Domini inuocantibus, de corpore egrederetur, mox ad preces veſtras Sancti, quos inuocaſtis, meum in auxilium aduenerunt. Cumque illi ab eo requirerent, ſi illos, quos nunquam viderat, cognoſcere potuiſſet? reſpondit, Sanctũ Benedictum, & Sanctum Gregorium cognoui, B. Donatum, & Felicem cum reliquis, qui in hac Eccleſia requieſcunt, Sanctis, meum in auxilium venire cõſpexi. Inter quos Beatus Mercurius patronus noſter velut ſplendidum ſydus rutilans videbatur: quem cum interrogaſſent, vtrumnam in hac vita eſſet moraturus? minime, inquit, nam B. Mercurius hodie, ſe ad me aſſumendum venire ſpopondit. Quæ vt dixerat vera fuiſſe, rei exitus comprobauit. Eodem namque die ex hac luce ſubtractus, ab illis proculdubio eſt receptus, quos antea moriens,

ſuum

ſuum in auxilium venire conſpexit. Ego denique in eodem Monaſterio poſitus, vnum ex illis, qui affuerant, teſtibus Sicenolfum nomine, ſuperſtitem vidi; qui cuncta hæc vt dicta ſunt ſe vidiſſe, & audiuiſſe profitebatur.

A De Monaſterio Sanctæ Sophiæ, vide Leonem Oſtien. lib. 1. cap. 9. & Chronol. Archiep. Beneuent. Marij de Vipera.

Huius Libri tertij finis, totuſque quartus in M. S. Autographo Vaticanæ Bibliothecæ ſignato numero 1203. qui Langobardorum literis deſcriptus, Caſſinenſis Cœnobij Patribus quondam vſui fuiſſe cognoſcitur, deſiderantur.

RERVM, ET VERBORVM

IN VICTORIS PAPÆ III.

DIALOGORVM

Opuſculo memorabilum index.

A

 lia

Mal-

Cleri-

D

Cui-

Gar-

G

Gre-

L

M

N

Pau-

Ray-

R

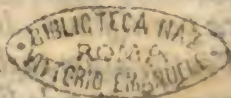
S

T

Vi-

V

San-

LAVS DEO.

